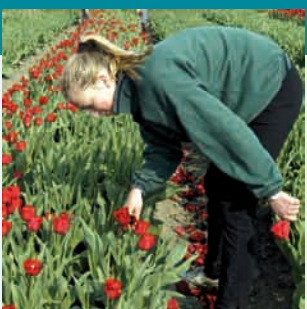

Inhoud

3 Vooraf

5 Totaalbeeld en Kerncijfers 2006

Algemeen beeld
Arbeidsomstandighedenwetgeving
Risico's op zware ongevallen en major hazards
Aanpak illegale tewerkstelling
De Arbeidsinspectie in kort bestek (kerngegevens)

13 Maatschappelijke en politieke ontwikkelingen

15 Samenwerking in het toezicht

De Kaderstellende visie op toezicht vereist samenwerking
Vorbereiding van frontoffices
Samenwerking en overheveling van taken naar SodM
Samenwerking met de Politie te water
Samenwerking met de Inspectie Verkeer en waterstaat
Samenwerking binnen het Besluit Risico's Zware ongevallen
Samenwerking in de aanpak van illegale tewerkstelling

19 Arbeidsomstandigheden, werk- en rusttijden

Algemeen beeld arbeidsomstandigheden
Risicoanalyse
Resultaten inspecties
Onderzoeken van arbeidsongevallen
Onderzoeken van klachten van werknemers
Werk- en rusttijden
Kinder- en jeugdarbeid
'Arbo-bevindingen' in afzonderlijke sectoren
Sector Industrie
Sector Bouw
Sector Dienstverlening

29 Bestrijding arbeidsmarktfraude

Algemeen beeld
Interventieteams
Sectorale resultaten
Evaluatie invoering bestuursrechtelijke handhaving
Flankerend beleid vrij verkeer Midden- en Oost-Europese lidstaten

33 Major Hazard Control

Algemeen beeld
Veiligheid en onveiligheid in de procesindustrie
Resultaten Major Hazard Control
Ontwikkelingen in de samenwerking

39 Overige activiteiten

Internationale ontwikkelingen en activiteiten
Monitoronderzoek

41 Interne ontwikkelingen

Organisatieontwikkelingen
Personeelsontwikkeling en professionalisering
Integriteit

43 Financieel

45 Bijlagen

Bijlage 1 Context, taken, werkterrein, visie en missie
Bijlage 2 Organisatie en positionering
Bijlage 3 Management Arbeidsinspectie
Bijlage 4 Overzicht relevante wet- en regelgeving
Bijlage 5 Overzicht van gebruikte afkortingen

*Onderstaande bijlagen zijn op www.arbeidsinspectie.nl (rubriek Jaarplan/Jaarverslag) gepubliceerd:
The annexes below are available on the internet site of the Dutch Labour Inspectorate;
www.arbeidsinspectie.nl, heading: Jaarplan/Jaarverslag*

Bijlage 6 Cijfermatige overzichten arbeidsomstandigheden
Bijlage 7 Projectresultaten arbeidsomstandigheden
• Sector Industrie
• Sector Bouw
• Sector Dienstverlening
Bijlage 8 Resultaten bestrijding arbeidsmarktfraude
Bijlage 9 Bestuurlijke boetes, bezwaar en beroep
Bijlage 10 Interne ontwikkelingen
Bijlage 11 Overall picture and key figures 2006

Jaarverslag

2006

De Arbeidsinspectie staat voor veilig, gezond en eerlijk werk. Veiligheid en gezondheid op de werkplek en werk voor een eerlijk loon. Zonder oneerlijke concurrentie tussen bedrijven als gevolg van besparing op de kwaliteit van de arbeidsomstandigheden, of zonder gebruik te maken van (goedkope) illegale arbeid. Het belang van deze opdracht aan de Arbeidsinspectie is onomstreden. De maatschappij vraagt om handhaving van deze regels. Tegelijkertijd klinkt er een roep om vertrouwen te geven aan goedwillende bedrijven, moeten de regels niet een doel op zichzelf zijn en dient de inspectielast voor bedrijven tot een minimum te zijn beperkt.

Uiteindelijk is het de inspecteur van de Arbeidsinspectie die, indien hij of zij in een bedrijf inspecteert, in dit krachtenveld moet kunnen opereren. Bijvoorbeeld: de beslissing nemen om een werk stil te leggen indien er sprake is van acuut gevaar, is een beslissing met een grote verantwoordelijkheid en een verstrekkend gevolg. Te lichtvaardig besluiten om het werk stil te leggen, heeft grote financiële consequenties voor het bedrijf. Anderzijds, niet ingrijpen brengt het risico van een arbeidsongeval met zich mee. In deze tijd van mondige burgers en ondernemers en van actieve media, kan elke beslissing achteraf worden geanalyseerd en aangevochten en kunnen juridische procedures worden gestart. Maar de inspecteur draagt de verantwoordelijkheid om die beslissing op dat ene moment te nemen.

Dit voorbeeld laat zien dat ‘het inspecteur zijn’ een vak is met een grote verantwoordelijkheid. De Arbeidsinspectie is hard aan het werk met het doorontwikkelen van het inspecteursvak en geeft de inspecteur daarbij weer de plek van de professional, samen met de daarbij behorende bevoegdheid en verantwoordelijkheid. Onder de noemer ‘*het Nieuwe inspecteren*’ wordt gewerkt aan het trainen en opleiden van inspecteurs om tot een genuanceerde handhaving van de regelgeving te komen, waarin niet de regelgeving als zodanig centraal staat, maar het doel van de regelgeving. Inspecteurs leren de vrijheid te nemen om hiermee naar eigen professioneel inzicht met de regelgeving om te gaan, zonder dat dit gepaard gaat met rechtongelijkheid en een gebrek aan transparantie. In 2006 heeft de AI al stappen gezet in dit proces, die de komende jaren zullen worden voortgezet.

Om het jaarverslag leesbaar en overzichtelijk te houden is naar een compacte weergave gestreefd. Belangstellenden die op zoek zijn naar meer verdieping, worden uitgenodigd om de website van de Arbeidsinspectie te bezoeken: www.arbeidsinspectie.nl. Daarin wordt uitgebreidere (achtergrond- en project)informatie gegeven over de thema's arbeidsomstandigheden, arbeidsmarktfraude, bestuurlijke boetes en de interne ontwikkelingen bij de Arbeidsinspectie. U vindt daar onder andere ook alle rapportages van de inspectieprojecten en het jaarplan 2007 van de Arbeidsinspectie.

De Algemeen directeur van de Arbeidsinspectie

Dr. J.J.M. (Jaap) Uijlenbroek

Totaalbeeld en kerncijfers 2006

1.1 Algemeen beeld

Toezicht op de naleving

De Arbeidsomstandigheden- en de Arbeidstijdenwet, de Wet arbeid vreemdelingen en het Besluit Risico's Zware Ongevallen zijn de belangrijkste wetten waar de Arbeidsinspectie toezicht op houdt.

Door toezicht op de naleving van die wet- en regelgeving draagt de Arbeidsinspectie bij aan het bevorderen van veilige en gezonde arbeidsomstandigheden en verantwoorde arbeids- en rusttijden van werknemers. Daarnaast levert de Arbeidsinspectie een belangrijke bijdrage aan de bestrijding van illegale tewerkstelling en andere vormen van arbeidsmarktfraude.

In de inspectieaanpak ligt de prioriteit bij het doen ophffen van overtredingen, die een ernstig gevaar voor veiligheid of gezondheid van personen met zich mee brengen of oneerlijke concurrentie tussen bedrijven veroorzaken. Handhaving van de wet- en regelgeving en het verstrekken van (beleids)relevante informatie aan de beleidsmakers, vormen hierbij de kern.

Inspectieprojecten

De inspectieprojecten van de Arbeidsinspectie worden op basis van risicoanalyses ingezet en zijn, op enkele uitzonderingen na, sectorgericht. Op basis hiervan kan effectief met de betrokken werkgevers- en werknemersorganisaties over de projectresultaten worden overlegd en bijgedragen aan een scherper inzicht van branches in de actuele stand van zaken binnen hun sector. Hiermee wordt tevens de door de AI beoogde 'zelfwerkzaamheid' van de betrokken branchepartijen gestimuleerd. De branche-initiatieven die hieruit voortkomen, kunnen zo bedrijven die niet zijn geïnspecteerd alsnog aanzetten

om de nodige maatregelen te nemen. Dit zgn. 'dynamiserend effect' van de inspectieprojecten wordt bewust door de AI nagestreefd.

Om de inspectieprojectrapportages publiek te maken worden ze op de internetsite van de Arbeidsinspectie: www.arbeidsinspectie.nl en op de themasite www.arbo.nl gepubliceerd.

Als daar aanleiding voor is, worden ook de media hier via persberichten actief op geattendeerd.

In 2006 zijn 46 inspectieprojecten met een projectrapportage afgerond¹⁾.

Aantallen inspecties

Om als toezichthouder voldoende effectief te kunnen opereren en daarin ook geloofwaardig te zijn, is een reële inspectiekans noodzakelijk. In 2006 zijn in totaal 38.040 'zaken' afgehandeld, waarbij het om alle door de Arbeidsinspectie uit te voeren taken en wetten ging. Het totaal aantal daaraan gekoppelde bedrijfsbezoeken bedroeg circa 62.000.

Inzet handhaving en handhavinginstrumenten

Een belangrijk onderdeel van de aanpak is de handhaving door middel van de inzet van handhavinginstrumenten, waarvan de bestuurlijke boete het belangrijkste 'sluitstuk' vormt.

Ten aanzien van arbeidsomstandigheden zijn bij 51 % van de afgesloten inspectietrajecten²⁾ formele handhavinginstrumenten i.v.m. waargenomen overtredingen ingezet. Het meest gebruikte instrument - in bijna driekwart van de gevallen - was hier de 'waarschuwing'³⁾.

Bij de bestrijding van illegale arbeid zijn bij 23 % van de inspecties overtredingen geconstateerd. In de meeste gevallen is hier als sanctie de 'bestuurlijke boete' ingezet. Door het onverwachte grote aantal door inspecteurs

¹⁾ Een deel van deze projecten is in 2005 gestart. Een ander deel loopt - ter afronding - nog door tot in 2007

²⁾ Een inspectietraject of zaak is het geheel aan activiteiten en vervolgactiviteiten (zoals hercontroles en inzet van handhavinginstrumenten), die hoort bij een in gang gezette inspectie of onderzoek gekoppeld aan een bepaald bedrijf.

³⁾ De waarschuwing is als zodanig geen in de wet geformaliseerd instrument, maar in overleg met het Openbaar Ministerie ingevoegd voor lichtere gevallen, waarin bedrijven nog een kans krijgen alsnog aan de wet te voldoen.

Tabel
in 2006 opgelegde bestuurlijke boetes, gerelateerd aan wetgeving

Wet	Aantal opgelegde boetes	Totaal opgelegd boetebedrag
Arbeidsomstandighedenwet	1.550	4.378.160
waarvan aan werknemers	106	12.000
Arbeidstijdenwet	423	997.753
Wet Arbeid Vreemdelingen	3.013	43.709.250
Totaal	4.986	49.085.163

aangezegde bestuurlijke boetes in het kader van de Wet Arbeid Vreemdelingen, is aanvankelijk achterstand ontstaan in het opleggen van deze boetes. Door het nemen van een aantal tijdelijke en structurele maatregelen bij de afdeling Bestuurlijke boetes van de AI is deze achterstand eind 2006 tot aanvaardbare proporties teruggebracht.

Bezwaar en beroep

Het opleggen van een bestuurlijke boete, eis of stillegging, geschiedt via een formele beschikking waartegen bezwaar aangetekend kan worden. In 2006 zijn door de Arbeidsinspectie 1697 bezwaarschriften ontvangen. Hiervan zijn er 1041 afgehandeld. Op 1-1-2007 waren nog 1060 bezwaarschriften in behandeling. Van de afgehandelde bezwaarschriften zijn er 929 'ongegrond' of 'niet ontvankelijk' verklaard, of door de indiener ingetrokken. In totaal zijn er 114 'geheel of gedeeltelijk gegrond verklaard'.

De toename van het aantal bezwaren wordt in hoge mate veroorzaakt door het grote aantal bezwaarschriften tegen opgelegde boetes in het kader van de Wet arbeid vreemdelingen. Het aantal AI-medewerkers dat de bezwaarschriften behandelt, hield aanvankelijk geen gelijke tred met deze toename, waardoor een forse achterstand is ontstaan. In de tweede helft van 2006 zijn zowel tijdelijke als structurele maatregelen genomen om hier het hoofd aan te bieden (niettemin zijn ook in 2007 tijdelijke maatregelen ingezet om de werkvoorraad en de behandelings-termijn tot een aanvaardbaar niveau terug te dringen).

In totaal is in 299 zaken (hoger) beroep aangetekend. Van de 134 zaken met een uitspraak hierover, is in 87 zaken het beroep ongegrond verklaard.

1.2 Arbeidsomstandighedenwetgeving

Kenmerken en ontwikkelingen

(het belang van goede arbeidsomstandigheden)

De arbeidsomstandigheden genieten in Nederland van oudsher veel belangstelling. Dat is niet zo vreemd als

men bedenkt dat meer dan 7 miljoen werknemers, in meer dan 570.000 bedrijven en instellingen, er in hun werk min of meer dagelijks mee worden geconfronteerd. In 2006 zijn belangrijke veranderingen in de wetgeving voorbereid, die per 1-1-2007 van kracht zijn geworden. Zowel de Arbeidsomstandigheden- als de Arbeidstijdenwet zijn qua opzet en regelgeving vereenvoudigd. De hernieuwde wetten geven werknemers en werkgevers daarbij meer eigen regelruimte en verantwoordelijkheid bij het invullen van in de wetten gestelde (doel)voorschriften.

Goede arbeidsomstandigheden worden als belangrijke factor beschouwd om ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid te voorkomen of in ieder geval terug te dringen. Ook als economische factor word steeds meer onderkend dat goede arbeidsomstandigheden positieve invloed kunnen hebben. In een periode van hoogconjunctuur en een oplopend tekort aan arbeidskrachten, zijn niet alleen het salarisniveau, maar ook de kwaliteit van de arbeidsomstandigheden (i.c. het beeld dat potentiële werknemers daarvan hebben) bepalend voor de concurrentiekracht op de arbeidsmarkt.

De vraag die voor beleidsmakers en een toezichthouder als de Arbeidsinspectie telkens weer opdoemt is: hoe is het met de arbeidsomstandigheden in Nederland gesteld? Als de ontwikkeling van het aantal arbeidsongevallen, de omvang van het ziekteverzuim en de toetreding tot de WIA (voorheen WAO) als maat kunnen worden gezien, dan kan het antwoord zijn dat het redelijk goed is gesteld met de arbeidsomstandigheden. Alle indicatoren laten immers een dalende tendens zien. In vergelijkingen met de andere EU-landen, scoort het Nederlandse niveau van de arbeidsomstandigheden in de middenmoot¹⁾. Op de meer 'fysieke aspecten' scoort Nederland goed en met betrekking tot geluidsbelasting, het omgaan met gevaarlijke stoffen, het moeten werken in pijn veroorzakende houdingen, tillen, en staand werken zelfs als beste. Op andere aspecten (verzuim vanwege het werk en agressie en geweld op het werk) scoort Nederland echter beduidend minder.

¹⁾ Resultaten uit de European Working Conditions Survey

Nalevingsbereidheid

De wijze waarop in bedrijven en instellingen met arbeidsomstandigheden wordt omgegaan, verschilt sterk per sector. Er zijn sectoren - zoals de bouwsector - waar veel wordt gedaan aan normontwikkeling en voorlichting, maar waar in de dagelijkse praktijk nog steeds onverantwoorde risico's zijn en/of worden genomen. Het risico van vallen van hoogte is er een van. Dit risico is breed bekend, jaarlijks vindt nog altijd een aanzienlijk aantal valongevallen plaats, maar in de bouwsector handelt een deel van de bedrijven daar niet naar. Dit houdt dus de aandacht van de Arbeidsinspectie.

In veel sectoren is een positief effect zichtbaar van de inspanningen om marktpartijen zelf aan het werk te zetten, zoals die worden gestimuleerd door de herziene Arbowet en het sectorbeleid van de AI. Een goed voorbeeld is de Metaalsector, waar het programma "5 x beter" is ingezet om al langer bestaande problematiek op arbogebied aan te gaan pakken. In de meeste gevallen is echter sterke druk vanuit de overheid nodig en het hanteren van een 'stok achter de deur' in de vorm van forse inspectiedruk en sanctiedreiging. Aspecten als te hoge werkdruk, agressie en geweld en gevaarlijke

stoffen, scoren hoog als risicofactor. De aandacht vanuit branches - bijvoorbeeld in de publieke en semipublieke sector, zoals de gezondheidszorg en het onderwijs - is 'op papier' vaak wel aanwezig. De doorwerking naar de werkvloer blijft er nog te veel bij achter.

Sectoren die onder overheidsbestuur staan, zoals Politie, Brandweer en Justitiële inrichtingen, kennen een eigen dimensie. Wetsnaleving is ook in deze organisaties minder vanzelfsprekend dan verwacht mag worden.

De cijfers uit de inspectieprojecten laten zien dat er nog altijd een omvangrijk percentage overtredingen wordt waargenomen, soms van ernstige aard. De achtergrond van deze overtredingen verschilt. Vaak is sprake van onwetendheid of onvermogen. In veel andere gevallen is duidelijk sprake van onwil om aan de wet te voldoen. De conclusie die kan worden getrokken is dat een aanvaardbaar niveau van naleving, alleen kan worden bereikt door de som van de inspanningen van de overheid, van brancheorganisaties en van de bedrijven zelf.

Sectorbeleid en inspectieprojecten

De Arbeidsinspectie houdt in haar inspectiestrategie rekening met de specifieke kenmerken van sectoren. Deze is niet alleen op risico's gericht, maar ook op

de mate van wetsnaleving en de wijze waarop diverse actoren in sectoren met hun verantwoordelijkheden omgaan. De sectoraanpak is er op gericht om via een mix aan instrumenten - zoals voorlichting, overleg en inspecties - de wetsnaleving en de zelfwerkzaamheid van branches te bevorderen. De AI richt zich hierbij op een via analyses onderbouwde selectie van branches en bedrijven.

In 2006 zijn in 38 bedrijfstakken/branches een idem aantal inspectieprojecten uitgevoerd. Daarnaast zijn in 2006 nog hercontroles uitgevoerd, waar in projecten uit 2005 overtredingen waren geconstateerd. In totaal zijn 20.441 inspecties (zaken) uitgevoerd. Bij 51 % van die inspecties zijn bij de eerste interventie één of meer overtredingen geconstateerd. In het totaal is daarbij 14.594 keer handhavend opgetreden. In circa tweederde van die gevallen hebben bedrijven nog gelegenheid gekregen om zonder directe sanctie de overtreding(en) binnen afgesproken termijn op te heffen. Deze mogelijkheid werd vastgelegd in een eis of waarschuwing. In de overige gevallen ging het om zwaardere sancties, zoals 'stillelegging van werkzaamheden', het 'aanzeggen van een bestuurlijke boete' of het 'aanzeggen van een proces-verbaal' of combinaties daarvan.

In vervolginventies is in 3 % van de gevallen nóg eens handhavend opgetreden. Meestal ging het dan om de inzet van de bestuurlijke boete. Dit percentage loopt al sinds 2003 (toen nog 6 %) gestaag terug. Een en ander betekent dat als de AI bij een eerste inspectie een of meer overtredingen constateert, deze overtredingen bij 97% van de hercontroles zijn weggenomen.

In 2006 is voor € 4.378.160,- aan bestuurlijke boetes opgelegd, waarvan voor ca. € 12.000,- aan 106 werknemers (ook aan werknemers kunnen in bepaalde situaties boetes worden opgelegd. Met name wanneer zij bewust bepaalde beveiligingen of beschermingsmiddelen niet gebruiken of dragen).

Tabel

'Top 5' branches met de meeste door de AI in 2006 geconstateerde overtredingen in de actieve aanpak.

In absolute aantallen	In relatie tot het aantal uitgevoerde inspecties in een branche
1. Bouwlocaties en bouwbedrijven	1. Verplegings- en verzorgingsinrichtingen
2. Bedrijventerreinen	2. Bouwlocaties en bouwbedrijven
3. Metaalbedrijven	3. Bagagecontrole (Kernenergiewet)
4. Ziekenhuizen	4. Meubelindustrie
5. Grafimedia	5. Grafimedia

Noot: Deze resultaten zijn voor een deel beïnvloed door de selectie van in 2006 te inspecteren branches en inspectieonderwerpen. Niettemin geeft het een beeld van sectoren waar relatief veel overtredingen ten opzichte van andere sectoren plaatsvinden.

Overtredingen waartegen in 2006 het meest is opgetreden:

- Inzet van onveilige arbeidsmiddelen (machines, werktuigen, gereedschappen, installaties)
- Ondoelmatige inrichting van arbeidsplaatsen/werkplekken
- Ondoelmatige, of geen inzet van bescherming tegen- of afscherming van gevaarlijke stoffen
- Een tekortkomende of ontbrekende (wettelijke verplichte) risico inventarisatie & -evaluatie en plan van aanpak;
- Te lange werktijden/te korte rusttijden

Dit resultaat is enerzijds een bevestiging van de bewuste keuze om binnen inspectieprojecten voorrang te geven aan thema's die - uit een oogpunt vanuit de risicobepaling - prioriteit hebben.

Anderzijds geeft dit een beeld van de mate van (niet) naleving van voornoemde thema's.

Onderzoeken van klachten en arbeidsongevallen

In 2006 zijn 2138 meldingen binnengekomen van klachten over (het niveau van) arbeidsomstandigheden of (te lange) werktijden. Daarvan zijn er 1395 onderzoekswaardig bevonden. De overige werden als signaal in inspectieprojecten meegenomen, of op andere wijze afgehandeld. Bij 90 % van de - geheel of deels - door de AI gegrond verklaarde klachten, is bij het onderzoeken hiervan handhavend opgetreden.

In 2006 zijn 3305 meldingen van arbeidsongevallen bij de AI binnengekomen. Daarvan zijn er op basis van afwegingscriteria 2151 onderzocht. De meldingen die niet zijn onderzocht, waren naar het oordeel van de AI geen arbeidsongevallen of 'niet meldingsplichtig'.

Het zwaartepunt in ongevalsonderzoeken ligt bij het vinden van de oorzaken en het opsporen van overtredingen.

Bij 72 % van de afgesloten trajecten van ongevals­onderzoek is een zwaar handhavingsinstrument¹⁾ ingezet. In de meeste gevallen was dat een boeterapport, al of niet gecombineerd met stillegging van het werk/de werkzaamheden, of andere - aanvullende - maatregelen, ter voorkoming van herhaling van het ongeval.

Samenwerking tussen inspectiediensten

Op het terrein van arbeidsomstandigheden werd en wordt al langere tijd samengewerkt, c.q. samenwerking gezocht met de andere rijksinspecties. In 2006 is hiertoe de voorbereiding gestart van het opzetten van gezamenlijke 'front-offices', onder andere voor de sectoren Horeca, Metaal, Bouw en Landbouw. De Arbeidsinspectie heeft het voortouw in de sectoren Metaal en Bouw & Hout. Het doel is om, vanuit het perspectief van de betreffende ondernemingen, één gezamenlijk fysiek of virtueel toezichtsloket voor een branche te ontwikkelen.

Deze ontwikkeling is ingegeven door de door het kabinet 'Balkenende II' gepubliceerde *Kaderstellende Visie op Toezicht 2005* en het beleid om het toezicht voor bedrijven en burgers meer te stroomlijnen.

1.3 Risico's op zware ongevallen en major hazards

Bij de toezichtactiviteiten in het kader van de risicobeheersing van zware ongevallen in hoog-risicobedrijven en de aanpak van deze risico's, wordt - op basis van het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) - samengewerkt met gemeenten, provincies, waterschappen, Brandweer en de VROM-inspectiedienst. Op grond van het BRZO beoordeelt de Arbeidsinspectie veiligheidsrapporten van bedrijven met gevaarlijke installaties en/of van bedrijven die met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen opereren.

In 2006 heeft de AI 98 veiligheidsrapporten beoordeeld (25 in 2005). Het hogere aantal is veroorzaakt door de wettelijk voorgeschreven 5-jarentermijn ten aanzien van deze verplichting, waarbij de piek in 2006 viel. Daarnaast zijn 188 reguliere 'BRZO inspecties' uitgevoerd. Ook zijn 79 inspecties in het kader van de Aanvullende Risico-inventarisatie (ARIE)²⁾ uitgevoerd en 39 ongevallen onderzocht. Het aantal inspecties en onderzoeken valt daarmee fors hoger uit dan in 2005. Dit is gerealiseerd

door hogere efficiency en lichte uitbreiding van de capaciteit.

Het aantal ingezette handhavingsinstrumenten (waarschuwingen, eisen en processen-verbaal) kwam uit op 210 (170 in 2005), wat een relatief lichte daling per inspectie opleverde: 52 % in 2006 tegen 61 % in 2005.

Overzicht resultaten major hazard control

Activiteit	Realisatie 2005	Planning 2006	Realisatie 2006
BRZO-inspectie	173	154	188
ARIE-inspectie	50	102	79
VR-beoordeling	24	95	98
Ongevals­onderzoek	31	30	39
Beoordelingen Kennisgeving	27	35	60
Overige producten	64	30	200
Totaal	369	446	664

Het voor de major hazard control (inclusief de zgn. ARIE-inspecties) van toepassing zijnde ISO-9001 certificaat, is ook in 2006 positief geaudit. Hiermee voldeed de Arbeidsinspectie volgens de onafhankelijke certificerende instelling ook in 2006 weer aan de geformuleerde kwaliteitsnormen.

De AI heeft ook in 2006 actief in het verbeterprogramma 'BeteRZo' onder de regie van VROM geparticipeerd. Dit programma is inmiddels beëindigd en heeft een groot aantal pluspunten opgeleverd, zoals: een gezamenlijke 'werkwijzer' met daarin een helder geformuleerde onderlinge verantwoordelijkheids- en taakverdeling, standaard werkwijzen, procesbeschrijvingen, formats, een nieuwe inspectiemethodiek (NIM) die landelijk gecoördineerd wordt uitgevoerd, geactualiseerde richtlijnen en aan de andere kant een bestuurlijk gesanctioneerde maatlat, waarin eisen worden gesteld aan de 'kritische massa', de deskundigheid van inspecteurs en de samenstelling van de inspectieteams. In 2006 zijn op de Internetsite van de AI twee rapportages over major hazards gepubliceerd:

- Een rapportage over incidenten bij bedrijven onder de werkingssfeer van het BRZO en ARIE³⁾
- Een rapportage over een onderzoek naar de kans dat een explosie die vrij recent bij een raffinaderij in Texas (USA) plaatsvond, zich ook in Nederland zou kunnen voordoen

¹⁾ Tot de zware handhavingsinstrumenten worden gerekend: de bestuurlijke boete, stillegging van het werk en het proces-verbaal

²⁾ Aanvullende voorschriften risico-inventarisatie en -evaluatie ter voorkoming en beperking van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen (art 2 lid 2 t/m 6 van het Arbobesluit)

³⁾ Tweede Kamer, 2005-2006, 25883, nr. 8 I

1.4 Aanpak illegale tewerkstelling

De Arbeidsinspectie werkt in de bestrijding van illegale arbeid intensief met andere overheden en toezichtouders samen. In zgn. 'interventieteams' participeren naast de AI: de Belastingdienst, het Uitvoeringsorgaan Werknemers Verzekeringen, de Sociale Verzekeringsbank, het Openbaar Ministerie en een wisselend aantal betrokken gemeenten. De interventieteams richten zich op vooraf geselecteerde sectoren of een bepaalde regio. Daarnaast voert de AI op basis van analyse eigen inspectieprojecten uit en worden inspecties uitgevoerd op basis van signalen en meldingen.

De aanpak van illegale tewerkstelling is in 2006 intensief voortgezet. Het aantal inspecties is - overeenkomstig de toezegging aan de Tweede Kamer om de inspectiedruk op dit terrein te vergroten - tot 11.026 gestegen. In 2507 'zaken' zijn een of meer boeterapporten opgemaakt. Absoluut gezien zijn dat fors hogere aantallen dan in 2005, toen circa 8.600 inspecties zijn gehouden, met 2.200 'zaken' met een of meer boeterapporten. De toename van het aantal inspecties kon worden gerealiseerd omdat het beoogde aantal inspecteurs inmiddels is ingestroomd (179 fulltime fte). Hiermee is volledig en volgens planning invulling gegeven aan het amendement van de Tweede Kamer op de SZW-begroting van 2003. Of dankzij de inspanningen van de AI de illegale tewerkstelling daadwerkelijk is afgenomen, is nog moeilijk vast te stellen. Een indicatie dat er een positieve ontwikkeling gaande is, kan worden afgeleid uit het gegeven dat in 2006 bij 23% van de controles een 'beboetbaar feit' werd vastgesteld, terwijl dit in 2005 nog bij 25% het geval was. Dit, terwijl in 2006 aanzienlijk is geïnvesteerd in de multidisciplinaire interventieteams en vanwege het feit dat meer 'risicogestuurd' is geïnspecteerd. Dit wordt ondersteund door het feit, dat het percentage overtredingen bij hercontroles omlaag is gegaan van 31% in 2004 (voor invoering van de bestuursrechtelijke handhaving) tot 26% in 2006. Mogelijk hebben - al dan niet in preventieve zin - ook de forse boetebedragen aan deze positieve ontwikkeling bijgedragen.

Tabel:

Illegale arbeid: aantal zaken, boeterapporten en aangetroffen illegaal tewerkgestelden:

Aanleiding	Aantal in 2006 gestarte zaken	Zaken met 1 of meer boeterapporten	Aantal illegaal tewerkgestelden waarvoor boeterapport is opgemaakt
Eigen projecten	7573	1490	3124
In interventieteams	1975	433	816
N.a.v. tips en meldingen	1478	584	1538
Totaal	11026	2507	5478

In het totaal is er voor € 43.709.250,- aan boetes opgelegd.

'Top 5' branches in inspecties en interventies

In de volgende sectoren heeft de AI relatief de meeste overtredingen geconstateerd in relatie tot het aantal uitgevoerde inspecties:

1. Detailhandel
2. Land- en Tuinbouw
3. Horeca
4. Bouw
5. Uitzendbranche

In de sector land- en tuinbouw is het nalevingsniveau het afgelopen jaar gestegen. Het laten vervallen van de 'toets op prioriteitgenietend aanbod voor de tewerkstelling van onderdanen van Midden- en Oost-Europese EU-landen' in deze sector, heeft tot zeer grote aanwas van het aantal afgegeven tewerkstellingsvergunningen geleid.

Tips en meldingen

In 2006 zijn 3062 meldingen over vermoedens van illegale tewerkstelling bij de Arbeidsinspectie binnengekomen. Hiervan zijn er 1960 (64 %) 'onderzoekswaardig' bevonden en er is - of in reeds geplande inspectieprojecten (734), of als zelfstandig onderzoek - op gereageerd. Dat heeft tot 584 zaken met een of meer boeterapporten betreffende 1538 illegaal tewerkgestelden geleid. De onderzoeken naar aanleiding van (een selectie van de) meldingen blijken daarmee in hoge mate succesvol. Meldingen die niet in onderzoek zijn genomen, konden niet worden onderzocht, omdat: a) geen locatie bekend was waar illegaal zou worden gewerkt; b) de melding niet actueel was; c) er volgens de AI onvoldoende gegronde redenen waren om nader onderzoek in te stellen.

Notificatieregeling¹⁾

Er zijn 130 controlezaken gestart waarin sprake was van 'notificatie van werkzaamheden' in het kader van grensoverschrijdende dienstverlening. Een deel hiervan was geselecteerd op basis van risicoanalyse. In 60% van de zaken bleek dat men onterecht gebruik maakte van de notificatieregeling, omdat sprake was van 'ter beschikking stelling van arbeid', waarvoor een tewerkstellingsvergunning nodig is. Werkgevers die de beperkingen op het vrij verkeer van werknemers willen ontduiken door oneigenlijk gebruik te maken van de notificatieregeling, blijken goed te kunnen worden aangepakt.

Vrij verkeer van werknemers en flankerend beleid

In 2006 zijn voorbereidingen getroffen voor het vrij verkeer van werknemers uit de zgn. MOE-landen²⁾. Bij het vrijgeven daarvan in 2007, zal flankerend beleid worden gevoerd ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden. Ook over de huisvesting zijn afspraken gemaakt, maar dat valt buiten de taak van de Arbeidsinspectie.

De Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag zal worden uitgebreid met bestuurlijke handhaving door de Arbeidsinspectie. Met de sociale partners zijn afspraken gemaakt over de onderlinge samenwerking op dit vlak. De inspecteurs zijn inmiddels toegerust voor deze uitbreiding van hun taak.

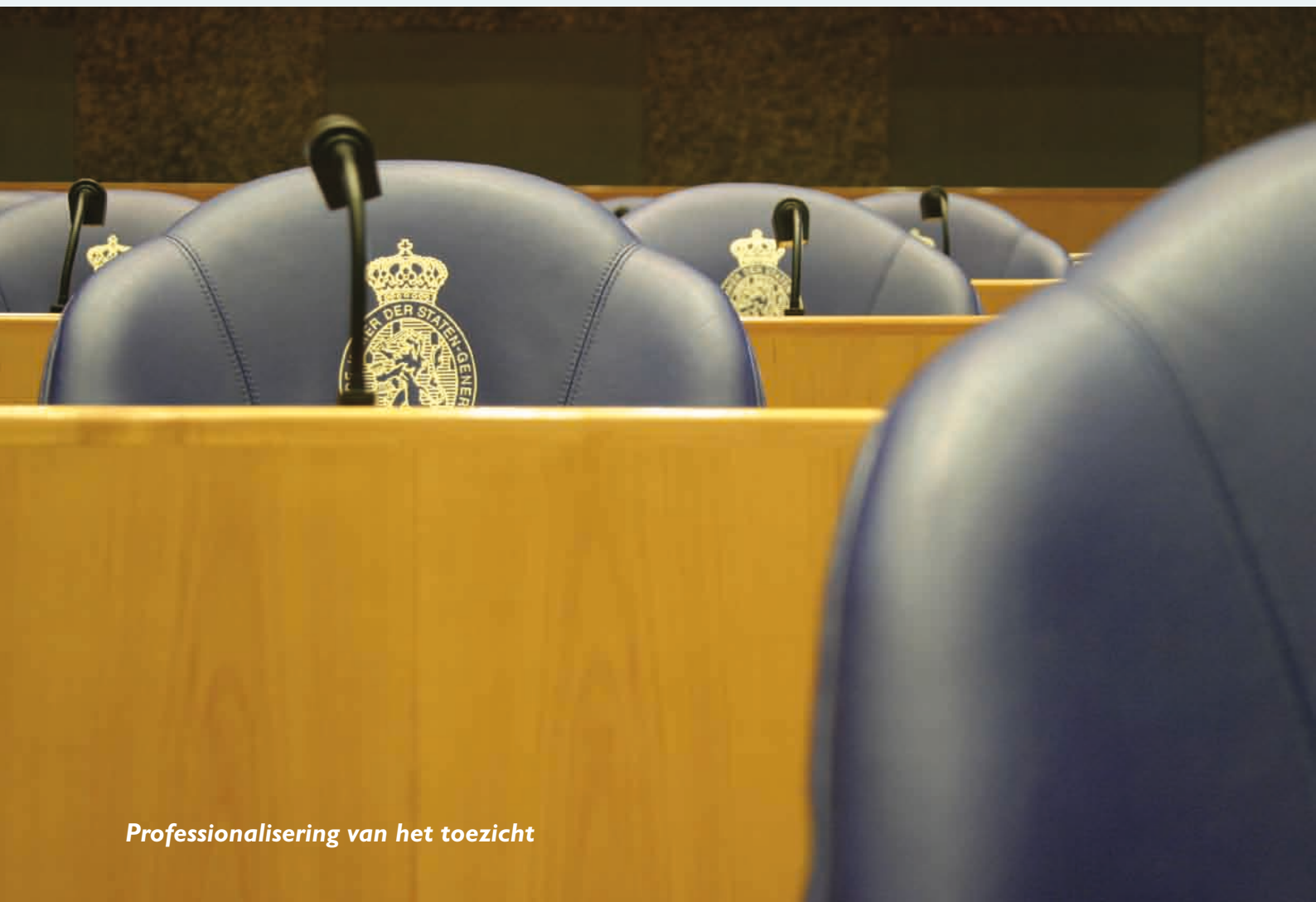
De Arbeidsinspectie in kort bestek

Kerngegevens Arbeidsinspectie 2006

Totaal personeelsbestand per 31-12-2006 in fte (en in bezetting personen)	920 (946)		
Waarvan inspecteurs	491 (487)		
Waarvan			
• Inspecteurs Arbeidsomstandigheden/Arbeidstijden	270		
• Inspecteurs Major Hazard Control	42		
• Inspecteurs Arbeidsmarktfraude	179		
Aantal overige aan het primair proces verbonden medewerkers (vakspecialisten, boetepleggers, juristen, projectleiders, administratie)	225		
Totaal uitgaven 2006	€ 64,8 miljoen		
Totaal aantal inspecties en onderzoeken in 2006 (zaken)	38.040		
Totaal aantal geplande en gerealiseerde boeterapporten versus de opgelegde boetes in 2006, waarvan:	Gepland	Realisatie	Opgelegd
	6000	6107	4986
• Arbeidsomstandighedenwet	3500	2095	1550
• Arbeidstijdenwet	150	495	423
• Wet Arbeid Vreemdelingen	2350	3517	3013
Totaal opgelegde bestuurlijke boetes 2006 in Euro's	€ 49.709.250,-		
Aantal inspectieprojecten in 2006 afgerond met rapportage, waarvan:	46		
• Arbeidsomstandighedenwet	38		
• Wet Arbeid Vreemdelingen	8		

¹⁾ Het melden aan het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) van de inzet van buitenlandse werknemers in Nederland, door buitenlandse dienstverleners

²⁾ Voor werknemers uit de Midden- en Oost-Europese landen (MOE-landen), die nieuw zijn binnen de EU, gold tot voor kort een werkvergunningregeling die bij het CWI moest worden aangevraagd

Professionalisering van het toezicht

2

Maatschappelijke en politieke ontwikkelingen

Nieuwe wet- en regelgeving

De ontwikkelingen en discussies rond toezicht hebben veel publiciteit gegenereerd in 2006. Vanuit maatschappij en parlement is volop over nut en noodzaak van toezicht gediscussieerd, met name over de omvang daarvan. Daarbij gaat het niet alleen over het toezicht, maar in veelal ook over de regels zelf, als onderdeel van naleving en handhaving. Dat heeft in 2006 o.a. geleid tot het door het parlement aannemen van twee voor de handhaving door de AI belangrijke (herziene) wetten: de Arbeidsomstandighedenwet en de Arbeidstijdenwet. In de herziening van de beide wetten wordt vereenvoudiging van de regels en het creëren van meer eigen (regel)ruimte voor ondernemers beoogd. De hernieuwde Arbowet is op 01-01-2007 ingegaan, de hernieuwde Arbeidstijdenwet op 01-04-2007.

Twee belangrijke aanpassingen op het terrein van de arbeidsmarkt (openstelling van de grenzen voor werknemers uit de nieuwe EU-landen en de bestuurlijke handhaving van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag) waren aan het einde van 2006 nog punt van discussie en overleg tussen de Staatssecretaris en Tweede Kamer.

Professionalisering van het toezicht

In 2005 is de kabinetsnota: Kaderstellende Visie op Toezicht (KVoT) gepubliceerd. Deze maakt onderscheid tussen de verschillende vormen van toezicht: nalevingstoezicht (zoals het toezicht door de Arbeidsinspectie), uitvoeringstoezicht en interbestuurlijk toezicht. Naast de al eerder voor het toezicht gehanteerde kernbegrippen: *onafhankelijk, transparant en professioneel*, introduceert de KVoT drie nieuwe kernbegrippen die op het toezicht van toepassing moeten zijn: *selectief, samenwerkend en slagvaardig*.

De AI heeft een aantal interne maatregelen genomen om verdere voortgang op deze thema's te realiseren, nog bovenop de acties die al sinds jaren op dit vlak zijn en worden ondernomen.

In hoofdstuk 3. wordt ingegaan op de verdere versterking van de samenwerking met andere toezichthouders, zoals die tussen de rijksinspecties. Daarbij gaat het er tevens om, om binnen de beleidslijnen van het kabinet, uitvoering te geven aan de moties van de Tweede Kamer over de stroomlijning van het toezicht.

De Kaderstellende visie op Toezicht geeft daarnaast een extra impuls om het toezicht te professionaliseren. De AI is in 2006 gestart met aanpassing en intensivering van opleidingen en trainingen ter zake. Daarnaast zijn de eerste stappen gezet om op het terrein van de handhaving van de Arbeidsomstandighedenwet meer maatwerk binnen inspecties te realiseren. Het motto hiervan is: 'het Nieuwe Inspecteren', en het doel is: beter rekening houden met de specifieke omstandigheden binnen individuele bedrijven en met houding en gedrag van leidinggevenden van bedrijven.

Kernachtig samengevat is het devies: *'hard optreden waar het moet en zacht optreden waar het kan'*.

Ten aanzien van de bestrijding van arbeidsmarktfraude wordt in 2006 eveneens een beweging zichtbaar naar een meer genuanceerde aanpak. Hierbij spelen niet alleen de feitelijke overtreding (de illegale tewerkstelling), maar ook andere overwegingen mee, bijvoorbeeld of er sprake is van verwijtbaar en dus beboetbaar handelen door werkgevers en of er of andere, verzachtende, omstandigheden meespelen.

Op het terrein van de major hazard control is in samenwerking met het ministerie van VROM in 2006 de 'Nieuwe Inspectiemethode' ontwikkeld en ingevoerd. Hiermee is een volgende stap gezet naar een meer systematische aanpak van het toezicht op het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO). Deze methode wordt niet alleen door de AI en VROM toegepast, maar door alle partners in het toezicht die binnen de werkingsfeer van het BRZO opereren.

Arbo-branchebrochures Arbeidsinspectie

Door de Arbeidsinspectie is een ontwikkeling in gang gezet waarbij binnen enkele jaren voor vrijwel alle branches zgn. 'Arbo-branchebrochures' worden gerealiseerd, gepubliceerd en aan bedrijven in betreffende branches verspreid. De brochures geven o.a. voorlichting over: de belangrijkste arbeidsrisico's in een branche; wat werkgevers daarvoor moeten regelen; hoe en waarop de AI inspecteert en wat de eventuele maatregelen (van

afspraken tot, sancties) van de AI zijn bij het waarnemen van overtredingen; en waar nadere informatie kan worden gehaald. Hierbij worden niet alleen bepaalde aspecten van de regelgeving toegankelijker gemaakt, maar wordt ook het optreden van de AI transparanter.

Aanvullend hebben werkgevers en werknemers in de hernieuwde Arbowet meer verantwoordelijkheid en eigen regelruimte gekregen voor het (uit)voeren van arbobeleid. De overheid stelt hierbij de doelvoorschriften vast (het niveau van bescherming dat bedrijven moeten bieden aan werknemers, zodat zij veilig en gezond kunnen werken). Het is vervolgens aan werknemers en werkgevers om te bepalen op welke manier zij invulling geven aan deze doelvoorschriften. Zij leggen dit vast in zgn. arbocatalogi.

De verwachting is dat hierdoor zowel de transparantie aanzien van het toezicht toeneemt, als de naleving door bedrijven.

3

Samenwerking in het toezicht

3.1 De Kaderstellende visie op het toezicht vereist samenwerking

De Arbeidsinspectie heeft - als bijna geen andere toezichthouder - te maken met het feit dat er een aanzienlijk aantal raakvlakken is met vrijwel alle in Nederland opererende toezichthouders. Dit is het logische gevolg van het uitgebreide werkterrein waarop de AI opereert. Vrijwel alle ondernemingen en andere organisaties en instellingen waarin arbeid wordt verricht in Nederland, behoren tot het taakveld, c.q. de 'objecten van toezicht' van de AI. Dit geldt zowel voor werkgevers als voor werknemers. De AI moet met al die toezichthouders waar raakvlakken zijn gaan samenwerken, wat al in een aantal situaties het geval is. Zo bestonden o.a. al samenwerkingsovereenkomsten met het Staatstoezicht op de Mijnen, het Korps Landelijke Politie Diensten en de Inspectie Verkeer en Waterstaat. Met alle andere rijksinspecties wordt inmiddels op projectniveau samengewerkt om tot frontoffices te komen.

3.2 Voorbereiding van Frontoffices

Binnen het door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gecoördineerde programma 'Eenduidig toezicht' is in 2006 een bijdrage geleverd aan de voorbereiding van zgn. frontoffices. Dit is een samenwerkingsverband van inspectiediensten - en soms andere overheden - dat per domein (branche, sector, keten of ander afgebakend gebied) één loket voor het toezicht dient te realiseren. Het toezicht in zo'n domein wordt dan op elkaar afgestemd en er is slechts één aanspreekpunt. Het uiteindelijke doel is aanzienlijke beperking van de toezichtlast voor ondernemers en verbetering van effectiviteit van het toezicht (minder last, meer effect). Afgesproken is dat altijd één van de inspectiediensten binnen een domein het voortouw en de regie heeft bij het ontwikkelen van een frontoffice.

In het domein 'Horeca' zijn voorbereidingen getroffen om de taken op het terrein van de arbeidsomstandigheden aan de Voedsel- en Warenautoriteit over te dragen.

De Arbeidsinspectie participeert in de volgende domeinen waar frontoffices moeten komen:

- Horeca (regie: Voedsel- en Warenautoriteit)
- Primaire sector (regie: Algemene Inspectie Dienst)
- Kinderopvang (regie: Inspectie voor het Onderwijs)
- Ziekenhuizen (regie: Inspectie Gezondheidszorg)
- Chemische Industrie (regie: Vrom-inspectie)
- Afvalbranche (regie: Vrom-inspectie)
- Wegtransport (regie: Inspectie Verkeer en Waterstaat)
- Vervoer over Water (regie: Inspectie Verkeer en Waterstaat)
- Schiphol (regie: Inspectie Verkeer en Waterstaat)
- Vleesketen (regie: Voedsel- en Warenautoriteit)
- Onderwijs (regie: Inspectie voor het Onderwijs)

De Arbeidsinspectie is zelf voortrekker/regisseur ten aanzien van de:

- Bouwsector
- Hout- en meubelindustrie
- Metaalindustrie
- Overige Industrie

(naar schatting zullen in de sector 'Overige Industrie' ca. 6 frontoffices worden ingericht)

3.3 Samenwerking en overheveling van taken naar Staatstoezicht op de Mijnen

In het kader van het één-inspectieloket-principe (ofwel: frontoffice, zie hiervoor) vanuit de rijksoverheid en het integraal inspecteren door inspectiediensten, wordt de handhaving van de wetgeving rond arbeidsbescher-

ming bij mijnbouwwerken in Nederland (onshore) en mijnbouwinstallaties op het Nederlandse deel van het continentaal plat (offshore) door het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) uitgevoerd. Het SodM behoort tot het Ministerie van Economische Zaken, maar de Arbowet valt onder de verantwoording van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Daarom is het SodM door de minister van SZW aangewezen voor toezicht en handhaving van de Arbo-, de Arbeidstijden- en de Warenwet (ten aanzien van zgn. 'technische voortbrengselen'). De wijze van uitvoering van deze taak is vastgelegd in een in 2005 geactualiseerde samenwerkingsovereenkomst. Het SodM maakt zelfstandig boeterapporten op en stuurt deze voor afhandeling (boete-oplegging) aan de AI. Door het SodM is in 2006 drie keer een boete aangezegd.

Met het SodM is afgesproken dat zij ook het toezicht op de offshorewindparken voor haar rekening zal nemen. Voor een inzicht in de ministeriële verantwoordelijkheid, worden hieronder de arbo-activiteiten van het SodM weergegeven. Voor een completer beeld van die activiteiten, zie de jaarrapportage van het SodM (deze is gepubliceerd op: www.sodm.nl).

Inspecties Staatstoezicht op de Mijnen

In 2006 zijn door het SodM 88 inspecties uitgevoerd, waarvan ook de arbo-wetgeving onderdeel was. Het SodM doet dat projectmatig en neemt daarbij integraal veiligheids-, gezondheids- en milieuaspecten in mee. Onderwerpen die in 2006 zijn geïnspecteerd zijn:

- o Onderhoud van installaties
- o Werkvergunningen
- o Instrumentele beveiligingen
- o Blootstelling aan gevaarlijke stoffen
- o Boorgaten en putten
- o Hijsoperaties en hijsmiddelen voor offshore-activiteiten (zgn. multinationale audit)
- o Vluchtwegen

Op de geclusterde arbo-onderwerpen vindt 'benchmarking' tussen de bedrijven plaats. De projectuitkomsten worden (geanonimiseerd) aan vakbonden en brancheverenigingen bekend gemaakt. Met betrekking tot een aantal van de projectonderwerpen wordt waar nodig een zogenaamd 'veiligheids- en gezondheidsinformatiebulletin' opgesteld. In 2006 waren dat er vijf. Deze zijn op de website van het SodM: www.sodm.nl gepubliceerd.

Effecten van het toezicht in de Mijnbouwsector

De minister van Economische Zaken heeft het nieuwe strategische beleidsdocument van het SodM, nadat de bewindslieden van VROM en SZW met het document

hadden ingestemd, begin 2007 aan de Tweede Kamer gezonden. In het document, getiteld 'Strategie en Programma 2007-2011' (TK 27831, nr. 22), is de tweede 'Kaderstellende Visie op Toezicht' verwerkt. Dat houdt onder andere in dat het SodM als frontoffice voor het industrieel domein 'delfstofwinning' gaat functioneren. Om dit mogelijk te maken heeft een taakoverdracht plaatsgevonden vanuit de inspecties van de ministeries van SZW, VROM en VWS. Daarnaast is er voor een klein deel van het toezicht sprake van regiooverdracht vanuit de Inspectie Verkeer en Waterstaat en het Agentschap Telecom.

Het domein 'delfstofwinning' is het eerste domein waarvoor deze nieuwe aanpak is gerealiseerd.

3.4 Samenwerking met de Politie te Water

Met het Korps Landelijke Politie Diensten en de Rijnmond/Zeehavenpolitie (samen: Politie te Water), is in februari 2005 een overeenkomst met werkafspraken ondertekend over samenwerking op het terrein van de handhaving van arbeidsomstandighedenwetgeving in de binnenvaart. In 2006 is samengewerkt in het inspectieproject Binnenvaart (gestart in 2005) en in het project Binnenvaart Tankschepen, dat nog doorloopt tot in 2007.

3.5 Samenwerking met de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW)

In november 2005 is een samenwerkingsovereenkomst met werkafspraken ondertekend tussen de Arbeidsinspectie en de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW). In 2006 zijn gezamenlijke inspecties uitgevoerd in het project 'Aanrijdgevaar spoorbaanwerkers' en in het project 'Binnenvaart Tankschepen' (zie ook 3.4) en is er samengewerkt op het terrein van werk- en rusttijden in de transportsector. Naar aanleiding van het project Binnenvaart Tankschepen zal worden bekeken in hoeverre de handhaving in de binnenvaart voortaan primair zal plaatsvinden door de IVW en de Politie te Water. Zowel door het Korps Landelijke Politie Diensten als door de IVW worden, wanneer bij wegcontroles overtredingen van het Arbeidsbesluit Vervoer worden geconstateerd, 'rapporten van bevindingen' aan de AI gezonden. De inspecteur van de Arbeidsinspectie maakt vervolgens een boeterapport op bij de betreffende onderneming. In 2006 zijn in dit kader ca. 350 boeterapporten opgemaakt.

3.6 Samenwerking binnen het Besluit Risico's Zware Ongevallen

De directie Major Hazard Control van de Arbeidsinspectie is belast met toezichthoudende taken op het terrein van het Besluit Risico's Zware Ongevallen. Het gaat daarbij om bedrijven, die - vanwege de aanwezigheid van grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen of de aanwezigheid van risicovolle processen - een potentiële bron kunnen zijn voor een zwaar ongeval, dat zowel grote gevolgen heeft voor betreffend bedrijf als voor de omgeving.

Op dit terrein wordt met andere overheden samengewerkt (ofwel 'het bevoegde gezag' volgens de Wet Milieubeheer: gemeenten, provincies, waterschappen en de Brandweer).

Die samenwerking is in 2006 - mede als gevolg van het zgn. verbetertraject 'BeteRZO' - verder geïntensiveerd, waardoor de kwaliteit en efficiency van de inspecties verder zijn toegenomen.

3.7 Samenwerking in de aanpak van illegale tewerkstelling

De directie Arbeidsmarktfraude van de Arbeidsinspectie is belast met de bestrijding van illegale tewerkstelling (o.a. handhaving van de Wet arbeid vreemdelingen en de Wet minimumloon en minimum vakantiebijslag). Op het terrein van de arbeidsmarktfraude wordt al langere tijd intensief in interventieteams samengewerkt met de andere partners: gemeenten, de Belastingdienst, de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst, het Uitvoeringsorgaan Werknemers Verzekeringen en de Politie. Buiten de werking van de interventieteams is sprake van uitwisseling van gegevens, zodat een scherpere selectie kan worden gemaakt van bedrijven, die voor inspectie of onderzoek in aanmerking komen.

4

Arbeidsomstandigheden, werk- en rusttijden

4.1 Algemeen beeld arbeidsomstandigheden

De wijze waarop in bedrijven en instellingen met arbeidsomstandigheden wordt omgegaan, verschilt sterk per sector. Er zijn sectoren - zoals de bouwsector - waar veel aan normontwikkeling en voorlichting wordt gedaan, maar waar in de praktijk nog steeds onverantwoorde risico's aanwezig zijn en/of worden genomen, zoals het risico 'valgevaar'. Dit risico is aan vrijwel iedereen in de bouw bekend, er vindt nog altijd een aanzienlijk aantal - vaak ernstige - valongevallen plaats, maar in de bouwsector handelt men er vaak nog niet naar. De bouwsector is, waar het om arbeidsomstandigheden gaat, er vaak nog toe geneigd om in 'klassieke' oplossingen te blijven hangen.

Binnen de sector industrie is een positief effect zichtbaar, als gevolg van de inspanningen die bedoeld zijn om de 'marktpartijen' zelf aan het werk te zetten waar het gaat om de aanpak van risico's. Daar is vaak wel een sterke druk vanuit de overheid voor nodig en een 'stok achter de deur' in de vorm van forse inspectiedruk en sanctiedreiging.

In de Commerciële Dienstverlening is het beeld diffuus. Belangrijke knelpunten als werkdruk, agressie en geweld en gevaarlijke stoffen, scoren hoog als risicofactor. De aanpak om branches zelf aan het werk te zetten en met oplossingen te komen, heeft in enkele gevallen goed gewerkt, maar moet in andere gevallen nog van de grond komen.

De Publieke Sector heeft het fenomeen van de arboconvenanten omarmd. Dat is goed merkbaar in de

wijze waarop arbeidsomstandigheden op de agenda zijn gezet. Praktische uitwerking daarvan op de werkvloer in individuele instellingen blijft daar helaas nog bij achter. Sectoren die onder bestuur van de overheid staan - zoals de Politie, Brandweer en Justitiële inrichtingen - blijven vanuit de AI lastig te beïnvloeden. Het openbaar bestuur kent zijn eigen 'dynamiek', waardoor de AI grote inspanningen moet verrichten om naleving af te dwingen. Onderzoeken en rapporten van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid hebben inmiddels een gunstige invloed op dat proces.

In 2006 zijn in diverse sectoren en branches, inspectieprojecten op het terrein van arbeidsomstandigheden uitgevoerd, een aantal daarvan loopt nog door in 2007. 38 projecten zijn in 2006 met een projectrapportage afgerond. Daarbij zijn ook projecten begrepen, die in 2005 zijn gestart.

In 2006 is in 20.441 bedrijven¹⁾ geïnspecteerd en in 51 % van de gevallen is handhavend opgetreden. Het aantal monitorbezoeken bedroeg 2155²⁾. De resultaten van deze arbomonitor worden in de 'Arbobalans' gepubliceerd, die het ministerie van SZW jaarlijks aan de Tweede Kamer zendt. Bij monitorbezoeken wordt overigens alleen gehandhaafd als de inspecteur ernstige overtredingen ziet, met acuut gevaar voor personen. Over alle inspectieprojecten die in 2006 zijn afgesloten, zijn rapportages gepubliceerd. In 14 gevallen zijn deze actief 'naar buiten gebracht' en van een persbericht voorzien.

Alle projectrapportages worden op de Internetsite: www.arbeidsinspectie.nl van de AI gepubliceerd.

¹⁾ Dit aantal is exclusief de onderzoeken naar aanleiding van meldingen van ongevallen en klachten

²⁾ Monitorbezoeken hebben als doel statistisch verantwoorde informatie te verzamelen over het niveau van de arbeidsomstandigheden in Nederland.

De aanpak van de Arbeidsinspectie is zodanig dat ze rekening houdt met de specifieke kenmerken van de verschillende branches; dat ze branches stimuleert om zelf branchegerichte oplossingen te bedenken en deze binnen de bedrijven en instellingen toe te laten passen. De aanpak houdt tevens rekening met de mate waarin de branches zelf acties ondernemen om arboproblematiek in beeld te brengen.

De inspectieprojecten van de AI zijn niet alleen gericht op verhoging van de naleving in geïnspecteerde bedrijven, maar tevens op het bewerkstelligen van stimulerende uitstralingseffecten naar niet-geïnspecteerde bedrijven.

Op dit vlak is in 2006 duidelijk vooruitgang geboekt. De medewerking van brancheorganisaties en de bereidheid om met de AI samen te werken neemt toe.

4.2 Risicoanalyse

Ter bepaling van de inspectiestrategie, de prioritering van inspectieprojecten en de capaciteitsinzet in verschillende sectoren in het bedrijfsleven, wordt gebruik gemaakt van een gevalideerd risicoanalysemodel: het Arbeidsinspectie Risicomodel Arbeidsomstandigheden (AIRA). De analyse levert een mix van te inspecteren branches en inspectieonderwerpen op (resultierend in het jaarlijkse inspectieprogramma).

Dit programma berust mede op basis van een zgn. meerjarenbeeld, aangevuld met eigen inspectie- en onderzoekservaringen, opvattingen van beleidsmakers en die van de sociale partners. De analyse en het daarop gebaseerde inspectieprogramma wordt vervolgens aan de verantwoordelijke bewindspersoon voorgelegd, die deze vaststelt.

Bij inspectieprojecten wordt, naast de uitkomst van de risicoanalyse, meegewogen welke ontwikkelingen er in sectoren plaatsvinden en wat de opvatting is van politiek en maatschappij over bepaalde problemen. Daarover vindt tevens afstemming plaats met de beleidsdirecties van SZW.

'Top 5' van door de AI op basis van analyse benoemde arborisico's (en prioriteiten) in 2006

1. Gevaarlijke stoffen
2. Fysieke overbelasting
3. Gevaarlijke machines en transportmiddelen
4. Omvallende en vallende voorwerpen en valgevaar
5. Psychische overbelasting/ werkdruk/ agressie en geweld

4.3 Resultaten inspecties

De toezichtstaken op het terrein van de arbeidsomstandigheden zijn bij de Arbeidsinspectie zodanig georganiseerd dat ze in vier bedrijfstakdirecties en een directie Major Hazard Control zijn onderverdeeld. De arbo-bedrijfstakdirecties zijn wat hun toezicht- en onderzoekstaken betreft, sectoraal ingericht, te weten: Bouw, Commerciële dienstverlening, Publieke dienstverlening¹⁾ (inclusief land- en tuinbouw) en Industrie.

De directie Major Hazard Control heeft een specifiek werkterrein. Zij houdt op grond van het Besluit Risico's Zware Ongevallen en de Aanvullende Risico-Inventarisatie en -Evaluatie, toezicht op bedrijven met bovengemiddelde veiligheids- en gezondheidsrisico's, die zich voornamelijk in de (zware) chemische industrie bevinden.

De 'hoofdproductgroepen' die de Arbeidsinspectie onderscheidt zijn:

- **Actieve inspecties** (de jaarlijks - actief - geplande inspectieprojecten),
- **Reactieve onderzoeken** (het onderzoeken van meldingen van klachten van werknemers over hun arbeidsomstandigheden en van meldingen van ernstige arbeidsongevallen)
- **Overige reactieve onderzoeken** (bijvoorbeeld het onderzoeken van meldingen en vergunningverlening van asbestsloop en duikarbeid)

Het reactieve aanbod is in feite niet goed te sturen en de duur van de afhandeling van reactieve zaken (onderzoek ongevallen, klachten en overig reactief) is maar beperkt beïnvloedbaar. De afgelopen jaren is het aanbod overigens redelijk constant geweest en licht dalend. In het overzicht wordt uitgegaan van het begrip 'zaak'. Een zaak (of inspectietraject) is het geheel aan activiteiten en vervolgactiviteiten (zoals hercontroles en

¹⁾ Vanaf 1 januari 2007 zijn de directies Commerciële en Publieke dienstverlening samengevoegd tot één directie Dienstverlening; In de verslaglegging over 2006 zijn de resultaatgegevens van deze twee directies al samengevoegd.

inzet van handhavingsinstrumenten) die hoort bij een in gang gezette inspectie of onderzoek gekoppeld aan een bepaald bedrijf.
Het overzicht gaat uit van in 2006 'afgesloten zaken', Dat

betekent dat er overloop van zaken uit 2005 in is opgenomen en dat overloop naar 2007 pas in de cijfers van het volgende verslagjaar zijn terug te vinden. Planning en realisatie liggen overigens dicht bij elkaar.

Verdeling geplande inspectiecapaciteit over de vier (hoofd)productgroepen

Productgroep	Capaciteit in uren		Capaciteit in %	
	Prognose	Gerealiseerd	Gepland	Gerealiseerd
Actieve inspectieprojecten	100101	102055	55%	58%
Onderzoek van arbeidsongevallen	51096	52160	28%	30%
Onderzoek van werknemersklachten	20703	13756	11%	8%
Overig reactief	10383	7622	6%	4%
Totaal	182283	175593	100%	100%

Productgroep	Aantal zaken		Aantal zaken in %	
	Prognose	Gerealiseerd	Gepland	Gerealiseerd
Actieve inspectieprojecten	19604	20441	76%	81%
Onderzoek van arbeidsongevallen	2326	2179	9%	9%
Onderzoek van werknemersklachten	2201	1348	8%	5%
Overig Reactief	1782	1385	7%	5%
Totaal	25913	25353	100%	100%

'Top vijf' van overtredingen in actieve arbo-inspecties naar mate van constateren in 2006

Rangorde 2006	%
1. Ondeugdelijke arbeidsmiddelen	26
2. Ondeugdelijke inrichting van arbeidsplaatsen	21
3. Gevaarlijke stoffen	13
4. Ontbreken of onvolledige Risico Inventarisatie- en Evaluatie en plan van aanpak	6
5. Te lange arbeids- en rusttijden	5
Overige	29
Totaal	100

Toelichting

In de tabel is het resultaat weergegeven van onderwerpen waarover in 2006 in actieve inspectieprojecten het meest een handhavingsinstrument (sanctie) moest worden ingezet. Het geeft overigens geen antwoord op de vraag welke overtredingen het meeste voorkomen, omdat het ook het resultaat is van de specifieke aandacht die in 2006 in inspectieprojecten aan een selectie van inspectieonderwerpen is gegeven.

Tabel:

Totaalinzet van handhavingsinstrumenten in actieve arbozaken in 2006

Jaar	Handhavingspercentage bij eerste interventies	Handhavingspercentage bij vervolgenterventies
2006	51%	3%
2005	56%	4%
2004	55%	5%
2003	58%	6%

Toelichting

In de tabel is de ontwikkeling van het percentage 'zaken', die in een verslagjaar zijn afgesloten en waarin een handhavingsinstrument vanwege overtredingen moest worden ingezet, zichtbaar. Tevens is het handhavingspercentage in vervolgenterventies (controles) zichtbaar gemaakt.

Hiermee wordt over langere termijn inzicht gegeven in de ontwikkeling van de naleving en geeft daarmee tevens inzicht of de AI de juiste inspectieprioriteiten stelt. In de 3e kolom is het handhavingspercentage weergegeven bij vervolginginspecties in bedrijven waar eerder een overtreding is geconstateerd. Daaruit blijkt dat in de loop der jaren in steeds minder situaties inzet van een - meestal zwaarder - handhavingsinstrument (zoals de bestuurlijke boete) nodig was, wat een positieve ontwikkeling is.

De inzet van handhavingsinstrumenten bij eerste interventies, geeft een goede indruk van de mate waarin misstanden (en dus - ernstige - overtredingen) zijn geconstateerd. Afgezet tegen de inzet van handhavingsinstrumenten bij vervolgenterventies (controles), geven ze een indicatie van de effectiviteit van de inzet bij eerste interventies.

De AI spreekt van 'effectieve capaciteitsinzet' als aan twee voorwaarden is voldaan: ten eerste moet de capaciteit dáár worden ingezet, waar veel overtredingen worden verwacht, wat een indicatie is voor een laag nalevingsniveau. Ten tweede moet de inzet ertoe hebben geleid, dat de betreffende overtredingen na het eerste inspectiebezoek (zoveel mogelijk) zijn opgeheven. Resumerend: er is dus sprake van 'succesvolle interventie-effectiviteit' als een hoog percentage aan overtredingen bij eerste interventies, wordt gevolgd door een laag percentage overtredingen bij vervolgenterventies.

De naleving na een eerste inspectie en bij vervolgenterventies, en daarmee de effectiviteit van het optreden van de AI in inspecties, kan hiermee als hoog worden gekwalificeerd.

4.4 Onderzoeken van arbeidsongevallen

Het onderzoeken van ernstige arbeidsongevallen is in het licht van het aanpakken van misstanden, een belangrijke activiteit voor de Arbeidsinspectie. Alle dodelijke en ernstig of blijvend letsel veroorzakende arbeidsongevallen die aan de AI worden gemeld, worden onderzocht. Op basis van bij de AI beschikbare gegevens m.b.t. ernstige ongevallen wordt een evaluatieonderzoek gedaan. Hierin wordt ondermeer een beeld gegeven van de kenmerken van de werknemers die bij een arbeidsongeval betrokken zijn, van de kenmerken van de bedrijven waarin die werknemers werkzaam zijn en van de oorzaken van de onderzochte ongevallen. In 2006 zijn 3305 ongevallen bij de AI gemeld. 2151 daarvan waren 'meldingsplichtig'¹⁾ en zijn om die reden onderzocht. Bij die onderzoeken moest in 72 % van de gevallen een zwaar handhavingsinstrument (sanctie)²⁾ worden ingezet. Dat betekent dat ten opzichte van de twee jaren daarvoor, sprake was van een lichte toename van zowel het aantal onderzoeken, als het percentage zware handhavingsinstrumenten.

Aantal gemelde arbeidsongevallen, aantallen gestarte onderzoeken en zwaarte van de ingezette handhavingsinstrumenten

	Aantallen arbeidsongevallen		
	2006	2005	2004
Aantal meldingen	3305	3064	3186
Aantal gestarte (want meldingsplichtige) onderzoeken	2151	2044	2178
Afgesloten zaken met inzet van een middelzwaar handhavingsinstrument	169	227	265
Afgesloten zaken met inzet van een zwaar handhavingsinstrument	1193	1209	1230
Percentage afgesloten onderzoeken met inzet van een zwaar handhavingsinstrument bij meldingsplichtige ongevallen	72%	63%	63%

4.5 Onderzoeken van klachten van werknemers

Ook het onderzoeken van klachten over hun arbeidsomstandigheden van werknemers, van hun (familie)relaties, vakbonden, of rechtshulpverleners, is een belangrijke activiteit van de Arbeidsinspectie in het kader van het signaleren en aanpakken van eventuele misstanden.

In 2006 is - uit efficiencyoverwegingen - een beleidswijziging ingevoerd betreffende de definitie van het fenomeen klachten. 'Tips' worden niet altijd meer afzonderlijk onderzocht, maar waar mogelijk meegenomen in inspectieprojecten.

Dit leidde tot een lichte daling van het aantal onderzochte meldingen in 2006.

Aantal gemelde klachten, aantallen gestarte onderzoeken en zwaarte van de ingezette handhavingsinstrumenten

	Aantallen klachten		
	2006	2005	2004
Aantal binnengekomen meldingen (zowel klachten als tips)	2138	2281	2600
Waarvan: aantal gestarte onderzoeken	1395	1725	2263
Afgesloten zaken met inzet van een middelzwaar handhavingsinstrument	695	930	1085
Afgesloten zaken met inzet van een zwaar handhavingsinstrument	302	495	598
Percentage afgesloten onderzoeken met inzet van een handhavingsinstrument bij (ten dele) gegronden klachten	90%	91%	90%

¹⁾ Meldingsplichtig zijn: alle dodelijke en ernstig of blijvend letsel veroorzakende ongevallen.

²⁾ De stillegging van werkzaamheden, bestuurlijke boete, proces-verbaal en een stillegging in combinatie met een boete of proces-verbaal, worden tot de zgn. 'zware handhavingsinstrumenten' gerekend.

4.6 Werk- en rusttijden

In 2006 is binnen een beperkt aantal inspectieprojecten actief aandacht besteed aan de risico's die samengaan met te lange werktijden en/of te korte rusttijden. Vanaf eind 2004 heeft de Arbeidsinspectie de mogelijkheid om overtredingen van de Arbeidstijdenwet ook bestuurlijk

te beboeten. Er zijn in 1157 gevallen lichte handhaving-instrumenten (waarschuwingen en eisen) ingezet en in 2318 gevallen zwaardere instrumenten: bestuurlijke boetes, en - in mindere mate - processen-verbaal. Ten opzichte van eerdere jaren betekent dat een toename.

Aantal zaken met inzet van ATW en ATB¹⁾ handhaving-instrumenten

Aantal ingezette handhaving-instrumenten (gestarte zaken)

		Aantal ingezette handhaving-instrumenten (gestarte zaken)		
		licht: waarschuwing/eis	zwaar: stillegging/PV/ boete	totaal
2006	1157	1.476	872	2.348
2005	843	1.098	390	1.488
2004	763	970	344	1.314
2003	719	851	396	1.247

4.7 Kinder- en jeugdarbeid

Sinds 1997 zijn jaarlijks inspectieprojecten uitgevoerd die vakantiewerk door kinderen en jeugdigen tot onderwerp hadden. De aanleiding was (en is) de specifieke problematiek die zich voordoet bij wat als 'kinderarbeid' (13-, 14- en 15 jaar) en 'jeugdarbeid' (16- en 17 jaar) wordt aangemerkt. Deze leeftijdsgroepen zijn vooral in de vakantieperiode actief op de arbeidsmarkt, maar ook steeds meer met bijbaantjes buiten de vakantieperiodes.

Jeugdige werknemers lopen vanwege onervarenheid, speelsheid, naïviteit, fysieke beperkingen, etc., aanzienlijk meer risico op het werk dan volwassenen. Om die reden is voor deze groep extra aandacht van werkgevers nodig - zoals adequate voorlichting en begeleiding -, die echter niet altijd wordt gegeven. Daarom wordt jaarlijks, en in steeds wisselende sectoren, op overtreding door werkgevers en hun vakantiekrachten van de Arbeidstijden- en de Arbowet geïnspecteerd. Ook in 2006 was dat het geval.

¹⁾ ATW = Arbeidstijdenwet, ATB = Arbeidstijdenbesluit

Minder overtredingen bij vakantiewerk jongeren waargenomen

Bij controles van de Arbeidsinspectie naar de veiligheid van vakantiewerkers, was in de zomer van 2006 minder mis dan in vorige jaren. Bij een kwart van de gecontroleerde bedrijven en instellingen (1600) nam de AI een of meer overtredingen waar.

In 2005 was nog 44 procent van de bedrijven in overtreding. Toen zijn 1350 bedrijven en instellingen geïnspecteerd.

In slechts vier gevallen is in de zomer van 2006 het werk stilgelegd, omdat er acuut gevaar was voor de veiligheid van de jeugdige vakantiewerkers. In twee situaties werd meters hoog gewerkt, zonder dat valbeveiliging aanwezig was. In de andere twee situaties waren draaiende (delen van) machines niet goed afgeschermd. De meeste andere overtredingen hadden te maken met te lange werktijden of werk dat niet bij de leeftijd van het kind of jeugdige paste.

Met name zorginstellingen hadden de werkomstandigheden van kinderen en jongeren goed voor elkaar. Bij supermarkten daarentegen, zijn relatief veel overtredingen waargenomen.

De landbouw deed het beter dan in 2004, toen de Arbeidsinspectie er voor het laatst controleerde.

De AI heeft daarnaast in de detailhandel en de recreatiesector geïnspecteerd.

4.8 'Arbobevindingen' in afzonderlijke sectoren

Algemeen

De toezichthoudende activiteiten op het terrein van de arbeidsomstandigheden en arbeids- en rusttijden zijn binnen de AI organisatorisch naar 3 groten sectoren onderverdeeld: industrie, bouw en dienstverlening. De beschikbare capaciteit wordt in eerste instantie naar rato over voornoemde sectoren verdeeld en vervolgens - conform het risicomodel en op basis van een zgn. meerjarenperspectief - op afzonderlijke branches en thema's ingezet, waarbij alle relevante sectoren en thema's uiteindelijk aan bod komen.

Kengetallen sectoren

Sector	Aantal inspecties ¹⁾ per sector	Aantal Ingezette handhavings instrumenten	Waarvan met zwaar instrument ²⁾
Industrie	3.531	3.011	733
Bouw	5.124	5.423	2.440
Dienstverlening	11.786	6.160	1.212
Totaal	20.441	14.594	4.385

¹⁾ Exclusief onderzoeken naar aanleiding van meldingen van klachten en ongevallen e.d.

²⁾ Onder een zwaar handhavingsinstrument wordt gerekend: bestuurlijke boete, stillegging van werk en proces verbaal

In verhouding tot het aantal inspecties, afgezet tegen het aantal bedrijven in een sector, is het aantal van de in de Bouwsector ingezette handhavingsinstrumenten het hoogst. Ook worden er beduidend meer zwaardere handhavingsinstrumenten ingezet. Dit is het gevolg van hogere risico's en een lagere nalevingsbereidheid in deze sector.

4.8.1 De sector Industrie

Hoewel industriële arbeid in Nederland in verhouding met de werkgelegenheid in de dienstensector steeds verder krimpt, blijft het een belangrijke sector, zowel in economisch opzicht als in het verschaffen van werkgelegenheid.

De 'top-5' van arborisico's binnen de industriële sector in 2006 was: fysieke overbelasting, te hoge werkdruk, onjuist gebruik en opslag van explosieve- en brandbare stoffen, schadelijk geluid en knel- plet- en snijgevaar. Ook in 2006 heeft de Arbeidsinspectie intensief toezicht gehouden op de activiteiten in deze sector. In nagenoeg alle branches blijkt dat het contact met de branche, voorafgaand en na afronding van een inspectieproject, tot vergroting van de aandacht voor arbeidsomstandigheden heeft geresulteerd. In bijna alle sectoren staat de zorg voor verbetering van de arbeidsomstandigheden goed op de agenda. In het bijzonder de sector Metaal, de grootste sector binnen de industrie, laat een positief beeld zien. Na een lange periode waarin inspectiedruk het enige effectieve instrument leek, heeft de sector in het afgelopen jaar grote stappen voorwaarts gemaakt (onder de noemer: het 5 x beter project). Het is verheugend om te zien dat deze sector zeer actief is geworden in het verbeteren van de arbeidsomstandigheden.

In de volgende branches zijn inspectieprojecten uitgevoerd. (Op www.arbeidsinspectie.nl is meer uitgebreide en inhoudelijke informatie over deze projecten te vinden)

Inspectieprojecten Industrie 2006

Groothandel Metaal
Glas en keramiek
Dranken
Metaal en Markttoezicht (gecombineerd project)
Grafimedia
Kernenergiewet 2006

Overige activiteiten in sector Industrie

Naast inspectieprojecten, heeft de Arbeidsinspectie een arbo-branchebrochure ontwikkeld voor de sector Grafimedia. In de branchebrochures worden o.a. de belangrijkste arborisico's die in betreffende branche aanwezig zijn, de wijze waarop de AI inspecteert en de belangrijkste wettelijke regels beschreven.

4.8.2 De Bouwsector

Algemeen beeld

Werken in de bouw is veelal fysiek zwaar, ongezond door toepassing van gevaarlijke stoffen en in veel gevallen ook gevaarlijk. Door de dynamiek en de specifiek in de bouwwereld voorkomende omstandigheden vindt hier een aanzienlijk aantal ernstige arbeidsongevallen plaats (het ongevals cijfer is circa 3.6 keer zo hoog als het gemiddelde ongevals cijfer in de industriële sector). Met name in de kleinere bouwbedrijven zijn de risico's op ongevallen groot.

De complexe situatie, die het gevolg is van het gelijktijdig samenwerken van verschillende werkgevers (aannemers en onderaannemers) op dezelfde bouwplaats; de invloed van het bouwontwerp (nog te vaak wordt door ontwerpers geen rekening gehouden met veiligheidsaspecten) en het mobiele en dynamische karakter van bouwplaatsen (de omstandigheden veranderen bijna voortdurend), zijn belangrijke factoren voor de mate van (on)veiligheid op bouwplaatsen.

In de bouwwereld is - juist vanwege deze kenmerken - niettemin veel aandacht voor de veiligheid en in toenemende mate ook voor de gezondheid van werknemers. Er wordt veel tijd en geld gestoken in normontwikkeling en voorlichting. Er zijn een aantal toonaangevende instituten die werkgevers en werknemers in hun veiligheidsbeleid ondersteunen (o.a. de Stichting Arbouw, Aboma-Keboma en TNO-Arbeid). Ook de vakorganisaties zijn actief bezig met de (verbetering van de) arbeidsomstandigheden in de bouw.

Toch werken de ontwikkeling van branchenormering en het geven van voorlichting nog onvoldoende naar de werkvloer door. Er valt nog veel te verbeteren in de bouwsector en de Arbeidsinspectie moet nog voortdurend hard ingrijpen bij de aanpak van de vaak aanzienlijke risico's.

Uit analyses van ongevallen in de bouw o.a. in Ierland, het Verenigd Koninkrijk en Nederland, blijkt dat falend bouwplaatsmanagement voor ca. 50% verantwoordelijk is voor het ontstaan van ongevallen. Het gaat dan om onvoldoende inschatting van aanwezige risico's, onvoldoende implementatie van veiligheids- en gezondheidsplannen, onvoldoende communicatie en onvoldoende toezicht.

Meest voorkomende ongevallen in de Bouw

- o Verstappen, struikelen of uitglijden
- o Vallen van hoogte
- o Geraakt worden of bekneld raken door machine, gereedschap of wegschietend voorwerp
- o Getroffen worden door vallend voorwerp
- o Vertillen of verdraaien
- o Snijden

In de volgende branches zijn inspectieprojecten uitgevoerd (Op www.arbeidsinspectie.nl is meer uitgebreide en inhoudelijke informatie over deze projecten te vinden)

In 2006 uitgevoerde inspectieprojecten

- o Bouwlocaties
- o Fysieke belasting stratenmakers
- o Blootstelling aan asbest
- o Vluchtige Organische Stoffen in de Timmerindustrie
- o Aanrijdgevaar spoorbaanwerkers
- o Systeeminspecties Bouw

4.8.3 De sector Dienstverlening

Algemeen beeld

Een kenmerk van deze sector is de grote diversiteit aan branches, die qua omvang en qua arboproblematiek sterk uiteenlopen. De sector Dienstverlening omvat meer dan circa 490.000 bedrijven en instellingen, waar bijna 5 miljoen werknemers werken. Dit omvangrijke toezichtsdomein kan in een aantal belangrijke deelsectoren worden onderverdeeld, zoals: gezondheidszorg, onderwijs, openbaar bestuur (waaronder defensie), landbouw, horeca, detailhandel, vervoer, mobiliteitssector, milieudienstverlening, schoonmaaksector, zakelijke dienstverlening, etc. In verband met de grote diversiteit past voor elk van deze sectoren een op maat gesneden toezichtsstrategie, die in de toekomst verder ontwikkeld zal worden en waarbij ook de uitgangspunten van meer eenduidig toezicht betrokken zullen worden.

Binnen voornoemde domeinen is in de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de verbetering van de arbeidsomstandigheden. Er zijn in deze sectoren tal van arboconvenanten afgesloten, waarbij voor uiteenlopende problemen en risico's instrumenten zijn ontwikkeld, die binnen de branches zelf kunnen worden toegepast en een oplossing kunnen vormen voor de branchespecifieke arboproblematiek.

De AI inspecteert uiterst selectief in deze branches; er moet sprake zijn van vermoeden van ernstige arbeidsrisico's. Uit de in 2006 uitgevoerde inspecties komt

opnieuw naar voren dat collectief gemaakte afspraken en ontwikkelde richtlijnen (zoals in het kader van de arboconvenanten) nog slechts gedeeltelijk tot het niveau van individuele bedrijven/instellingen en de werkvloer doordringen. Een positieve uitzondering hierop vormt de thuiszorgsector.

Stimulering (ondermeer via voorlichting) en handhaving blijven belangrijke instrumenten om het nalevingniveau op peil te houden en verder te vergroten. Het tempo waarin dit lukt verschilt per branche/sector.

Er is een 2-tal specifieke arbo-branchebrochures ontwikkeld ('Industriële reiniging' en 'Verpleging en verzorging') die tot doel hebben branches bewust te maken van de belangrijkste arborisico's en daarmee de naleving van de Arboret te bevorderen.

In de volgende branches zijn inspectieprojecten uitgevoerd.

(Op www.arbeidsinspectie.nl is meer uitgebreide en inhoudelijke informatie over deze projecten te vinden)

Inspectieprojecten in de sector Publieke en Commerciële Dienstverlening 2006

Agressie en geweld in de detailhandel

Agressie en geweld in sociale diensten

Agressie en geweld in het openbaar vervoer

Sociale werkvoorziening

Kinderopvang

Praktijklokalen VMBO/BVE

Thuiszorg

Veiligheid arbeidsmiddelen (dieselmotorenemissie)

Bedrijventerreinen

Industriële reiniging

Tankbinnenvaart

Universiteiten

Laden en lossen bezorgdiensten

Ziekenhuizen

Nachtopvang Zorg en Welzijn

Wasgoedketen gezondheidszorg en wasserijen

Verplegings -en verzorgingshuizen

Brandweer

Arbeidstijden Politie

Arbeidstijdenbesluit Vervoer (eigen vervoerders)

Hoger Beroeps Onderwijs

Overslag havens

Vakantiewerk + bijbanen kinderen en jeugdigen

5

Bestrijding arbeidsmarkt- fraude

5.1 Algemeen beeld

Bestrijding van illegale arbeid levert een bijdrage aan het bevorderen van een goed gereguleerde arbeidsmarkt en het tegengaan van oneerlijke concurrentie tussen bedrijven.

De aanpak van illegale tewerkstelling is in 2006 intensief voortgezet. Het aantal inspecties is gestegen tot 11.026 en er zijn in 2507 'zaken' een of meer boeterapporten opgemaakt. Absoluut gezien zijn dit fors hogere aantallen dan in 2005, toen circa 8.600 inspecties zijn uitgevoerd met 2.200 zaken met een of meer boeterapporten. De toename van het aantal inspecties is mede veroorzaakt doordat in 2006 de geplande formatie aan inspecteurs is gerealiseerd (179 fte), waarmee volledig en volgens planning invulling is gegeven aan het amendement op de SZW-begroting 2003.

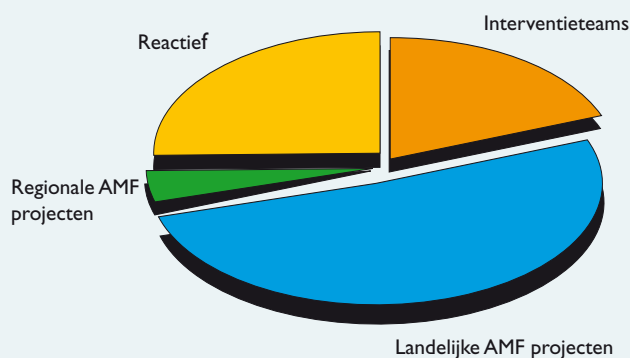
Of dankzij de inspanningen van de Arbeidsinspectie de illegale tewerkstelling daadwerkelijk is afgenomen, is nog moeilijk vast te stellen. Een indicatie is het gegeven dat in 2006 bij 23% van de inspecties een beboetbaar feit is vastgesteld, terwijl dit in 2005 nog bij 25% het geval was. Daaraan kan worden toegevoegd dat in 2006 veel is geïnvesteerd in multidisciplinaire interventieteams en dat tevens meer risicogestuurd is geïnspecteerd. Hierdoor lijkt sprake van een positieve tendens. Dit wordt nog ondersteunend door het gegeven dat het percentage overtredingen bij hercontroles omlaag is gegaan, van 31% in 2004 (vóór de invoering van de bestuursrechtelijke handhaving) tot 26% in 2006. Mogelijk hebben - al dan niet preventief - ook de forse boetebedragen aan deze positieve ontwikkeling bijgedragen.

Eind 2005 kwamen de resultaten van het nalevingsonderzoek van het onderzoeksbureau 'Regioplan' beschikbaar. Daaruit bleek dat op enig moment ongeveer 19% van de werkgevers in de risicosectoren een of meer vreemdelingen illegaal had tewerkgesteld. In december 2006 is opdracht voor een herhalingsonderzoek gegeven. De resultaten worden in de eerste helft van 2007 verwacht.

Onderstaande tabellen geven aan hoe de inspectiecapaciteit in 2006 ten aanzien van de aanpak van Arbeidsmarktfraude (AMF) is ingezet.

Verdeling AMF inspectiecapaciteit in 2006

Interventieteams	19%
Landelijke AMF projecten	51%
Regionale AMF projecten	4%
Reactief	25%
Totaal	100%

5.2 Interventieteams

Ook in 2006 heeft de Arbeidsinspectie intensief geïnvesteerd in de aanpak van arbeidsmarktfraude via interventieteams. In deze interventieteams participeren naast de AI, in wisselende samenstelling: de Belastingdienst, het Uitvoeringsorgaan Werknemersverzekeringen (UWV), gemeenten, de Sociale Verzekeringsbank (SVB), de Politie en het Openbaar Ministerie (OM). Voordeel van deze multidisciplinaire aanpak is dat goedwillende ondernemers een lagere inspectiedruk ervaren (de overheidsdiensten komen immers tegelijk en niet zoals vroeger: één voor één), terwijl de sancties die aan malafide ondernemers worden opgelegd, bij elkaar worden opgeteld. Deze aanpak liep in feite vooruit op - en sluit inmiddels aan - bij het traject 'Andere overheid', waarvan het versterken van de samenwerking tussen inspecties een belangrijk onderdeel is.

In de sectoren Bouw, Horeca, Detailhandel, Havens, Land- en Tuinbouw en bij acties op industrieterreinen heeft de AI interventieteams geïnitieerd. Daarnaast heeft de AI in een groot aantal interventieteams, waarin andere partners het voortouw hadden, geparticipeerd. Aan de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst (SIOD) zijn 53 meldingen gegeven en zaken overgedragen ten aanzien van overtredingen die in georganiseerd verband hebben plaatsgevonden en daarom op het terrein van de SIOD liggen.

Het landelijk netwerk van interventieteams is in 2006 verder versterkt, ondermeer door structurele deelname van de Politie in de Landelijke Stuurgroep Interventieteams. De AI en de regiopolitiekorpsen hebben een landelijke raamovereenkomst voorbereid, waarin afspraken

zijn vastgelegd over politiedeelname aan zowel reguliere arbeidsmarktfraudecontroles, als aan controles binnen interventieteams.

De AI was in 2006 trekker van het 'Interventieteam Teelten', het 'Interventieteam Bouw' en het 'Horeca Interventieteam Noord Nederland'.

5.3 Sectorale resultaten

In 2006 is de meeste inspectiecapaciteit ingezet in de sectoren Land- en Tuinbouw, Bouw, Horeca en Uitzendbureaus. In deze sectoren is sprake van relatief veel illegale tewerkstelling, zoals is bevestigd in het nalevingsonderzoek 2005 van het onderzoeksbureau Regioplan. In de sector Land- en Tuinbouw is het niveau van naleving van de wetgeving het afgelopen jaar gestegen. Het laten vervallen van de toets op 'prioriteitgenietend aanbod voor de tewerkstelling van onderdanen uit de Midden- en Oost-Europese EU-landen' in deze sector, heeft tot enorme aanwas van het aantal afgegeven tewerkstellingsvergunningen geleid. Voor 2007 zal deze sector daarom minder in de aandacht van de AI staan.

In 2006 heeft de AI intensief in de sector Bouw geïnspecteerd. De afgelopen jaren is zichtbaar geworden dat veel overtredingen van de Wet Arbeid Vreemdelingen (Wav) bij particuliere opdrachtgevers worden gepleegd. Ongeveer 40% van de voor het inspectieproject beschikbare capaciteit is daarom aan deze doelgroep besteed. Omdat het in deze sector veelal om kortdurende activiteiten gaat, is de AI voor een belangrijk deel van binnenkomende tips afhankelijk. Het meldpunt Bouw

Gestarte zaken per risicosector

	Totaal aantal in 2006 gestarte zaken	Zaken met 1 of meer boeterapporten	Illegaal tewerkgesteld en waarvoor boeterapport is opgemaakt
Horeca	3254	817	1159
Bouw	1126	342	941
Land- en tuinbouw	1317	268	837
Uitzendbranche	1102	107	348
Schoonmaak	125	12	20
Dagbladbezorging	69	28	70
Detailhandel	1125	326	473
Autobranche	606	127	207
Vlees en vis	53	18	40
Overige branches	2249	461	1383
Totaal	11026	2507	5478
Arbeidsmarktfraude activiteiten	9051	2074	4662
Activiteiten in interventieteams	1975	433	816

blijkt in dit kader een zeer nuttige functie te vervullen. Omdat in deze sector veel ingezetenen uit de Midden- en Oost-Europese landen (MOE-landen) werken, zal de inspectiecapaciteit die de AI hier inzet, in 2007 worden gereduceerd zodra deze 'MOE-landers' vrij toegang hebben op de Nederlandse arbeidsmarkt.

Uit eerdere (a-selecte) inspecties in de Horecasector bleek dat de mate waarin de wet wordt nageleefd in verschillende onderdelen van deze sector nogal uiteenloopt. In 2006 heeft de AI daarom (nog meer) risicogestuurd geïnspecteerd. Dit heeft ertoe geleid dat de inspectiedruk bij de Chinese horeca en overige buitenlandse eetgelegenheden is verhoogd, aangezien is gebleken dat het risico op overtreding van de Wv in deze deelsectoren het hoogst is (de Chinese Horeca scoorde in de periode 2001-2005 rond de 50 % en de andere buitenlandse eetgelegenheden circa 23 % overtredingen). Dit heeft in 2006 bij Chinese restaurants geresulteerd in een afname van het aantal geconstateerde overtredingen naar 35%, terwijl het nalevingsniveau bij overige buitenlandse restaurants gelijk is gebleven. De AI vindt deze percentages nog steeds te hoog. Daarom zullen in 2007, naast voortzetting van de intensieve inspecties, nog andere sturingsinstrumenten worden ingezet om de branche te bereiken. Intensivering van het contact met de brancheorganisatie voor Chinese horeca-ondernemers is een van de acties die dan zullen worden ingezet.

In de sector uitzendbureaus is in 2006 meer resultaat geboekt dan in voorgaande jaren. Toch is de AI nog niet tevreden. Het blijkt dat moeilijk vat is te krijgen op het malafide deel van deze sector, omdat deze in betrekkelijke anonimiteit opereert en hier sprake is van snel wisselend eigendom en kortdurende bedrijfsvoering. In 2007 gaat de AI zich vrijwel uitsluitend op de niet gecertificeerde uitzendbureaus richten, omdat is gebleken dat deze bijna twee maal zo vaak de Wv overtreden als gecertificeerde uitzendbureaus. De AI komt deze categorie vooral op het spoor wanneer bij inlenende werkgevers fraude wordt aangetroffen.

In 2006 is specifieke aandacht geweest voor de naleving van de regeling voor zgn. kennismigranten. Bij de handhaving van deze regeling werkt de Arbeidsinspectie nauw samen met de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND). De AI heeft tussen september 2005 en eind 2006 74 onderzoeken gestart naar de Kennismigrantenregeling. Tegen 11 werkgevers die gebruik maakten van kennismigranten is een boeterapport opgemaakt. Verder heeft de IND, naar aanleiding van de onderzoeken van de AI, drie verblijfsvergunningen ingetrokken, een tiental werkgevers uitgesloten van verdere deelname aan de Kennismigrantenregeling en enkele tientallen aanvragen voor verblijf als kennismigrant afgewezen.

Er zijn 130 zaken gestart waarin sprake was van zgn. notificatie van werkzaamheden in het kader van grensoverschrijdende dienstverlening. Een deel hiervan was geselecteerd op basis van risicoanalyse. In 60% van de zaken bleek dat men onterecht gebruik maakte van de notificatieregeling, omdat er feitelijk sprake was van terbeschikking stelling van arbeid waarvoor een tewerkstellingsvergunning nodig is. Werkgevers die de beperkingen op het vrij verkeer van werknemers willen ontduiken door oneigenlijk gebruik te maken van de notificatieregeling, blijken goed te kunnen worden aangepakt.

5.4 Evaluatie invoering bestuursrechtelijke handhaving

In 2005 is de bestuursrechtelijke handhaving door de AI van de Wet Arbeid Vreemdelingen van start gegaan. Een jaar later, in 2006, heeft daarover een evaluatie plaatsgevonden. De conclusie is dat de implementatie van de bestuurlijke boete succesvol is verlopen. De doelstellingen van de invoering van de bestuurlijke boete zijn bereikt. Door de invoering van de bestuursrechtelijke handhaving is de bestraffing adequater, eenvoudiger en sneller geworden, en de boetebedragen zijn sterk verhoogd. Er zijn in 2006 geen bestuursrechtelijke uitspraken geweest die de boetehoogte als zodanig ter discussie hebben gesteld. Wel is geconstateerd dat in een aantal specifieke situaties matiging van de boetebedragen mogelijk zou moeten zijn. Dit heeft er toe geleid dat per 1 januari 2007 zgn. matigingsgronden in de 'beleidsregels boeteoplegging' zijn geïntroduceerd. Een zorgpunt was de snelheid van de inning van de boetes. Daarom is ervoor gekozen om de inning per 1 januari 2007 over te dragen aan het Centraal Justitieel Incasso Bureau.

5.5 Flankerend beleid vrij verkeer Midden- en Oost-Europese lidstaten

De voorbereiding op de invoering van het vrij verkeer van werknemers uit de acht Midden- en Oost-Europese lidstaten (MOE-landen) van de Europese Unie heeft veel aandacht van de Arbeidsinspectie gevraagd. In april 2006 heeft de staatssecretaris van SZW de Tweede Kamer toegezegd flankerend beleid te zullen ontwikkelen, om eventuele negatieve gevolgen van het vrij werknemersverkeer zoveel mogelijk te beperken. Het voor de AI relevante element uit dit flankerend beleid is met name de samenwerking met de sociale partners. De AI heeft dan ook met de sociale partners een overeenkomst

voor samenwerking bij de handhaving van arbeidsvoorwaarden bij grensoverschrijdende arbeid opgesteld. De samenwerking zal zich concentreren op: de controle op de naleving van wettelijke bepalingen (Wet Arbeid Vreemdelingen, Wet Minimumloon, Arbeidsomstandighedenwet, Arbeidstijdenwet en de Wet allocatie arbeid door intermediairs); het bevorderen van de naleving van algemeen verbindend verklaarde Cao-bepalingen en het opstellen van risicoanalyses en voorlichting over arbeidsvoorwaarden aan buitenlandse werkgevers en werknemers.

Vooruitlopend op de definitieve vaststelling van de overeenkomst, heeft de AI met de sociale partners uit risicosectoren gewerkt aan verdere sectorale invulling van de thema's, zoals het oprichten van nieuwe meldpunten voor het melden van vermoedens van illegale tewerkstelling en onderbetaling, en het samenwerken bij het doen van onderzoek naar de naleving van Cao-bepalingen.

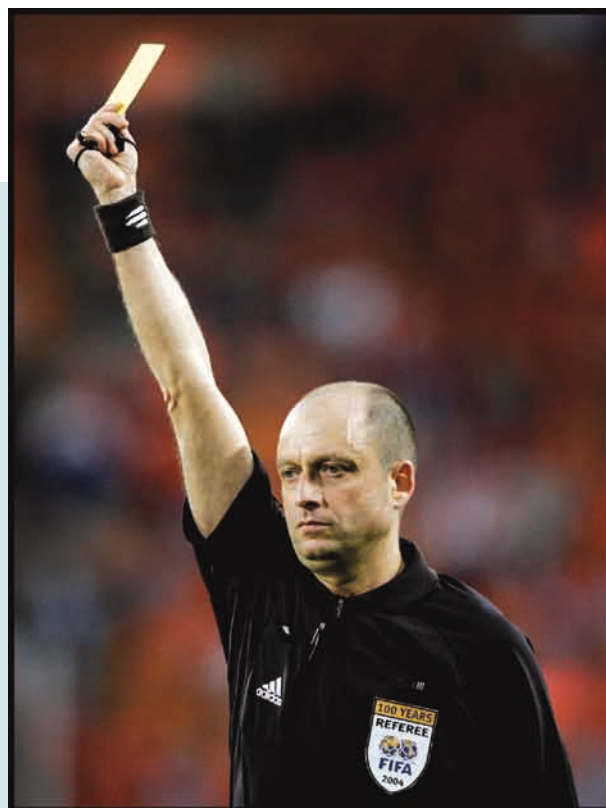
Deze handhavingsafspraken betekenen een intensivering van het toezicht op de tewerkstelling van werknemers uit de zgn. MOE-landen.

Invoering bestuurlijke boete ten aanzien van de Wet minimumloon (WML)

Het voorstel tot invoering van de bestuurlijke boete in het kader van de Wet Minimumloon en minimum vakantietoeslag is in het najaar van 2006 door de Tweede Kamer geaccordeerd. De Arbeidsinspectie heeft in 2006 de voorbereidingen op deze nieuwe taak afgerond. Onder andere het opleiden van inspecteurs en het formuleren van het handhavingsbeleid hebben aanzienlijke inspanningen gevergd.

Ter voorbereiding op de actieve handhaving van de WML is in 2006 tevens een pilot-inspectieproject uitgevoerd in de niet-westerse detailhandel en de automobielbranche.

Daarmee is de AI klaar om van start te gaan met de intensivering van het toezicht op de naleving van de WML en de bestuursrechtelijke handhaving daarvan, zodra het vrije verkeer van werknemers uit de zgn. MOE-landen¹⁾ is ingevoerd.

¹⁾ Dit zijn de landen uit Midden- en Oost-Europa, die op 1 mei 2004 tot de Europese Unie zijn toegetreden

6

Major Hazard Control

6.1 Algemeen beeld

In het kader van de major hazard control wordt door de Arbeidsinspectie toezicht gehouden op bedrijven die met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen werken en die in het geval van een calamiteit grote schade aan mensen, gebouwen en de omgeving zouden kunnen veroorzaken. Het betreft hier het toezicht op de naleving van het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO '99) en van de regels betreffende de Aanvullende Risico-inventarisatie en -evaluatie (ARIE '04).

Onder de werkingssfeer van het BRZO vallen thans ca. 370 bedrijven. Het aantal bedrijven dat onder de werkingssfeer van de ARIE valt is nog niet exact bekend, omdat dit betrekkelijk nieuwe wetgeving is. Schattingen lopen uiteen van 300 tot 500.

Tot nu toe is van circa 200 bedrijven de ARIE-plicht vastgesteld.

Gedifferentieerd werkterrein met gevarieerde aanpak

De BRZO-plichtige bedrijven zijn enerzijds grote ondernemingen, soms multinationals, met soms meer vestigingen in Nederland, waarbij het omgaan met gevaarlijke stoffen tot de kernactiviteit behoort. Hiertoe behoren onder andere raffinaderijen en chemische (proces)industrieën. Deze ondernemingen zijn vertrouwd met het werken met vastgelegde systemen voor de beheersing van risico's (continuïteit, bedrijfsresultaat, imago, zaakschade, aansprakelijkheid, veiligheid, arbeidsomstandigheden en milieu). De wettelijke zgn. systeemverplichtingen ten aanzien van de beheersing van veiligheidsrisico's worden in de eigen bedrijfsvoering opgenomen. Het wetgevingsbelang en het eigen belang van deze bedrijven bij een ongestoorde procesvoering, loopt daarmee grotendeels parallel.

Anderzijds betreft het ook kleinere, minder complexe ondernemingen, die bijvoorbeeld installaties hebben met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen, of die grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen op- of overslaan, of bedrijven waarbij het omgaan met deze stoffen niet tot de kernactiviteit behoort (bijv. bedrijven met ammoniakkoelinstallaties).

De wettelijke systeemverplichtingen zijn hier lang niet altijd onderdeel van de eigen bedrijfsvoering.

6.2 Veiligheid en onveiligheid in de procesindustrie

De laatste jaren is de veiligheid in de procesindustrie regelmatig onderwerp van discussie geweest tussen bedrijfsleven, overheid en politiek. Dit gebeurde mede naar aanleiding van een serie zwaardere incidenten in de procesindustrie in de periode 2002 – 2003. Het is lastig om krachtige en goed gefundeerde uitspraken te doen over de veiligheid in deze sector. Ten eerste is veiligheid een sterk subjectief bepaald begrip. We meten onveiligheid: het onbedoeld vrijkomen van gevaarlijke stoffen (incidenten), ongevallen, overtredingen van regelgeving, en dergelijke. Er bestaat in feite geen 'maat' voor veiligheid in de procesindustrie. Er bestaan wel verscheidene indicatoren, die ieder iets zeggen over afzonderlijke aspecten van onveiligheid, zoals het arbeidsverzuim als gevolg van ongevallen (lost time injury rate, LTI), het aantal geregistreerde incidenten waarbij gevaarlijke stoffen vrij zijn gekomen (loss of containment, LOC) en het aantal meldingen aan de Europese Commissie.

Op grond van dit soort indicatoren kan worden gesteld dat er in de afgelopen twintig jaar het nodige is verbeterd. Tegelijkertijd lijkt het juist de laatste jaren onveiliger te zijn geworden. Naar verwachting zal de veiligheidssituatie de komende 10 jaar niet veel verbeteren en mogelijk zelfs verslechteren. Deze conclusie is gebaseerd op de analyse van trends binnen de industrie, die zich de komende 10 jaar naar inschatting voortzetten en de veiligheid zullen beïnvloeden. Trends die de veiligheid in positieve zin bevorderen zijn: meer aandacht van de media, de 'juridisering' van de samenleving, de toegenomen aandacht en regelgeving n.a.v. incidenten en ongevallen, de ontstane samenwerkingsinitiatieven tussen bedrijven, branches en overheden en de toegenomen aandacht voor 'veiligheidscultuur', naast veiligheidstechniek en -organisatie. Trends die naar verwachting negatief kunnen uitwerken zijn: de toenemende concurrentie, de opsplitsing van bedrijven, fusies en overnames, terugtrekking op de corebusiness, uitbesteding van - met name - het onderhoud, doorgevoerde kostenreducties, afname van ploeggroottes in controlekamers, afnemende kennis en ervaring bij operators en veroudering van procesinstallaties. Daarnaast neemt de automatisering van processturing en procesbeveiliging enorm toe. Hoe deze fenomenen uiteindelijk op de veiligheid zullen uitwerken is thans nog ongewis. Het tegengaan van een negatieve impact van economische druk op de veiligheid, hangt voor een groot deel

samen met het hebben van een sluitend veiligheidsbeheersysteem (VBS) bij bedrijven. Het VBS zorgt ervoor dat alle risico's worden geïdentificeerd en dat de juiste preventieve maatregelen worden genomen en onderhouden. Een sluitend VBS, in combinatie met een goed veiligheidsbewustzijn en dito veiligheidscultuur, kan een effectieve tegenkracht bieden aan de economische druk. Versterking van deze onderwerpen is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven. De aard van de risico's is echter van een dermate omvang, dat de overheid hierbij nauw betrokken dient te blijven.

Wanneer wordt gekeken naar het aantal ongevallen met verzuim als indicator voor de veiligheid (lost time injury rate, LTI), behoort de hierboven beschreven groep bedrijven tot de meest veilige. Alom wordt echter erkend dat de LTI geen goede indicator is om een goed beeld te geven van de veiligheidssituatie ten aanzien van (voorkoming van) zware ongevallen met gevaarlijke stoffen, maar dat naar het aantal incidenten/ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen uit hun omhulling zijn getreden (loss of containment, LOC) moet worden gekeken. Exacte cijfers hierover ontbreken echter. Wel laat zich iets afleiden uit het aantal onderzochte incidenten en ongevallen met gevaarlijke stoffen. Vóór het jaar 2002 bleef het aantal onderzochte zware incidenten/ongevallen in Nederland beperkt tot ca. 10-15 per jaar. In de jaren 2002-2003 heeft zich een forse piek voorgedaan (32 in 2002 en 56 in 2003). De reden hiervan is tot op heden niet definitief vastgesteld. Uit nadere analyses lijken met name factoren als onderhoudsmanagement en bedrijfsintern toezicht op de uitvoering van de processen een belangrijke rol te spelen. De piek in het aantal onderzochte ongevallen is inmiddels weer wat afgevlakt (20 in 2004, 31 in 2005 en 39 in 2006), maar bevindt zich toch nog ruim boven de situatie van vóór 2002.

Sinds 2002 worden de onderzochte zware ongevallen en incidenten nader geanalyseerd. De (jaarlijkse) rapportage hierover wordt aan de BRZO¹⁾-plichtige bedrijven, aan de medetoezichthouders en aan de Tweede Kamer aangeboden. Uit deze analyses komt telkens weer onderhoud(smanagement) als de belangrijkste achterliggende oorzaak van de optredende ongevallen en incidenten naar voren. Hierom is een specifiek onderzoeksproject, gericht op de kwaliteit van onderhoudsmanagementsystemen, uitgevoerd. Hieruit bleek dat in slechts 12% van de onderzochte VR-plichtige bedrijven²⁾ sprake was van een volledig geborgd systeem.

¹⁾ Bedrijven die aan het Besluit Risico's Zware Ongevallen moeten voldoen

²⁾ Bedrijven die een veiligheidsrapport moeten opstellen

6.3 Resultaten Major Hazard Control

De AI-directie Major Hazard Control (MHC) houdt vanuit het gezichtspunt 'werknemersveiligheid' toezicht op de hierboven beschreven bedrijven. Het toezicht wordt door ruim 40 inspecteurs uitgevoerd. Dit geschiedt via reguliere inspecties, via beoordelingen van door bedrijven ingediende veiligheidsrapportages en via het onderzoeken van ongevallen en incidenten. Bij de zgn. BRZO-inspecties geschiedt dit via gezamenlijke inspecties met het 'Bevoegd gezag ex. Wet Milieubeheer' (i.c. de daartoe aangewezen provincies en gemeenten) en de Brandweer. Onderstaande tabel geeft inzicht in de 'productieaantallen':

Overzicht resultaten major hazard control

Activiteit	Realisatie 2005	Planning 2006	Realisatie 2006
BRZO-inspecties	173	154	188
ARIE-inspecties	50	102	79
Beoordeling veiligheidsrapporten	24	95	98
Ongevalsonderzoeken	31	30	39
Beoordelingen kennisgeving	27	35	60
Overige producten	64	30	200
Totaal	369	446	664

Toelichting:

2006 was het jaar waarin het grootste deel van de tweede 5-jaarlijkse cyclus van indiening van veiligheidsrapporten viel. Dit verklaart het hoge aantal beoordelingen van deze rapportages in 2006.

Naar aanleiding van inspecties en ongevalsonderzoeken worden, wanneer daartoe aanleiding is, handhavingstrajecten ingezet. De tabel hieronder geeft inzicht in de aantallen:

Overzicht in 2005 en 2006 ingezette handhavinginstrumenten

Jaar	Processen-verbaal	Eisen	Waarschuwingen
2005	7	82	81
2006	16	102	92

De in de tabel tot uitdrukking komende 'handhavingdruk' geeft aan dat de algehele veiligheidssituatie nog steeds voor verbetering vatbaar is.

Naast uitvoering van het hiervoor beschreven primaire proces, heeft de directie MHC zich ook in 2006 op verdere ontwikkeling en professionalisering gericht. De belangrijkste activiteiten in dit kader waren:

- o het actueel houden en onderhouden van het gecertificeerde kwaliteitsmanagementsysteem (KMS), wat gericht was op het behouden van het betreffende certificaat (deze doelstelling is opnieuw gerealiseerd);
- o voortzetting van de uitvoering van een project om een nieuwe, gezamenlijke, BRZO-inspectiemethodiek te ontwikkelen (versie 1.0 is inmiddels beschikbaar, inspecteurs worden opgeleid. De oplevering van de bijbehorende ict-applicatie wordt in april 2007 verwacht);
- o de voorbereiding en implementatie van een nieuwe I-net release (een geautomatiseerd systeem dat het primaire proces ondersteunt);
- o uitvoering van het project Kennismanagement (dit project gaat in de implementatiefase over);
- o vaststelling van het uitvoeringsbeleid ten aanzien van de 'ATEX 137 regelgeving'¹⁾.

In 2006 zijn twee major hazard rapporten gepubliceerd, t.w.: het derde Incidentsreport (analyse van onderzochte incidenten en ongevallen) en het rapport Inspectie raffinaderijen (een onderzoek naar het - mogelijk - in Nederland voorkomen van een ongevalsscenario zoals opgetreden bij de BP raffinaderij in Texas, USA).

6.4 Ontwikkeling in de samenwerking

Naast de hiervoor geschetste ontwikkelingen, is in 2006 veel aandacht naar externe ontwikkelingen uitgegaan. In 2004 is een evaluatieonderzoek naar de effecten van het BRZO gepubliceerd. Naar het oordeel van zowel het bedrijfsleven, als de betrokken overheden, heeft het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) een positief effect op de arbeidsveiligheid, de externe veiligheid en de bestrijding van rampen. Tevens heeft het BRZO voor meer aandacht voor algemene veiligheid, een verbeterde samenwerking en kennisuitwisseling en een verhoogd veiligheidsbewustzijn gezorgd. Het inzicht in de risico's is toegenomen en er zijn organisatorische en technische maatregelen genomen om risico's verder te beheersen. Daarentegen bleek ook dat de overheidsprestatie bij de uitvoering van het BRZO nog te wensen overliet (voorgeschreven termijnen werden niet gehaald, de kwaliteit en kwantiteit van inspecties en handhaving moesten

¹⁾ ATEX staat voor **AT**mosphere **EX**plosible, ofwel explosieve atmosfeer

nog sterk worden verbeterd, verwachtingen rond het 'één-loket uitgangspunt' en de samenwerking tussen de overheden werden nog niet waargemaakt). De grootste oorzaak van dit alles was de enorme versnippering in de uitvoering van het BRZO, waarbij landelijk gezien een kleine honderd overheidsinstanties zijn betrokken. Door het ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu is in 2004 het 'Verbeterprogramma uitvoering BRZO' (BeteRZO) gestart. Dit programma - gericht op het bereiken van substantiële verbeteringen in de overheidsprestatie op dit terrein, zonder ingrepen in de bestuurlijke verantwoordelijkheden - werd in juli 2006 afgerond. De AI-directie Major Hazard Control heeft ook in 2006 actief in dit programma geparticipeerd. Het programma is inmiddels beëindigd en heeft een groot aantal pluspunten opgeleverd: een gezamenlijke 'werkwijzer' met helder omschreven verantwoordelijkheden- en taakverdeling; standaard werkwijzen; procesbeschrijvingen; formats; de nieuwe inspectiemethodiek [NIM]; geactualiseerde richtlijnen en een bestuurlijk gesanctioneerde 'maatlat', waarin eisen worden gesteld aan de zgn. 'kritische massa'¹⁾; de deskundigheid van inspecteurs en de samenstelling van de inspectieteams. De verdere implementatie van de verworvenheden van het programma BeteRZO zijn opgedragen aan het Landelijk

Regieteam BRZO (LAT). Ook hierin wordt door de Arbeidsinspectie geparticipeerd, onder andere door het voorzitterschap van het LAT-portaal op zich te nemen. Onder invloed van deze activiteiten vindt momenteel - met name bij Provincies, Gemeenten en Brandweerdiensten - een vorm van 'ambtelijke opschaling' plaats, waardoor de versnippering in het toezicht wordt verminderd.

Naast bovenstaande ontwikkelingen zijn ook allerlei initiatieven in het kader van het traject samenwerkende rijksinspecties gaande. Zo wordt met de Inspectie VROM over het domein Chemie en de vorming van een front-office gesproken.

In het kader van het kabinetsprogramma Andere Overheid (PAO) is de uitvoering van het BRZO door de Gemengde Commissie Bestuurlijke Coördinatie (commissie de Grave) tegen het licht gehouden.

In tegenstelling tot het programma BeteRZO (dat naar verbeteringen binnen de huidige structuur zoekt) pleit deze commissie voor bestuurlijke en ambtelijke structuurwijzigingen.

¹⁾ *Kritische massa: de omvang van het toezichthoudende apparaat, dat nodig is om voldoende ervaring en deskundigheid op te bouwen en in stand te houden om professioneel en efficiënt toezicht uit te kunnen oefenen.*

7

Overige activiteiten

7.1 Internationale ontwikkelingen en activiteiten

Speerpunt voor de Arbeidsinspectie in 2006 op internationaal terrein, was het verbeteren van internationale informatie-uitwisseling in het kader van nalevingsonderzoeken. In het licht van de verwachte verdere openstelling van de arbeidsmarkt voor burgers uit de nieuwe Midden- en Oost-Europese lidstaten van de EU (MOE-landen), wordt op de noodzaak van meer internationale informatie-uitwisseling geanticipeerd. Het flankerend beleid bij de openstelling van de arbeidsmarkt voor deze zgn. MOE-landers gaat uit van intensivering van het toezicht door de AI op naleving van de Wet Minimumloon. Voor de AI zijn dan ook ruimere bevoegdheden op dit terrein voorzien.

Ten behoeve van goede samenwerking en informatie-uitwisseling zijn Memoranda of Understanding met Polen, Frankrijk en Slowakije afgesloten en zijn trajecten ingezet voor dergelijke afspraken met Duitsland, Tsjechië en Hongarije.

De AI heeft in 2006 op basis van artikel 4 van de Deta-cheringsrichtlijn 96/71 actief de één-loketfunctie voor informatie-uitwisseling met buitenlandse toezichthouders uitgewerkt. Het gaat hier om informatie-uitwisseling binnen de EU i.v.m. naleving van regelgeving over: arbeidsvoorwaarden, arbeidsomstandigheden, arbeidstijden, arbeidsmarktfraude en ongelijke behandeling. Er zijn vooral vragen van de Portugese, Belgische en Poolse toezichthouders onderzocht en Nederlandse vragen uitgezet bij de collega's in Polen. In dit kader was de AI gastheer voor delegaties van de arbeidsinspecties uit Litouwen, Letland en Polen.

De AI heeft ook in 2006 actief bijgedragen aan het werkprogramma van de Senior Labour Inspection Committee (SLIC). De AI nam deel aan de gezamenlijke Europese SLIC inspectiecampagne 2006 ten aanzien van asbestverwijdering. Eveneens in 2006 startte de voorbereiding voor een gezamenlijke SLIC inspectiecampagne in 2007 ten aanzien van (over)belasting door tillen, trekken en duwen. Hiervoor hebben de Belgische, Duitse en Franse arbeidsinspecties bepaalde deeltaken op zich genomen en is de Nederlandse Arbeidsinspectie de organisator en 'trekker' van deze campagne.

De Nederlandse Arbeidsinspectie nam eveneens deel aan SLIC evaluatieteams ten aanzien van de arbeidsinspectiesystemen van België en Portugal.

Vertegenwoordigers van de Nederlandse Arbeidsinspectie namen deel aan SLIC werkgroepen ten aanzien van: machineveiligheid, 'ATEX' (ATmosphère EXplosible, ofwel explosieve atmosferen), kennisuitwisseling en de adviescommissies van DG Enterprise ten aanzien van liften, machines, drukapparatuur, ontplofbare stoffen en persoonlijke beschermingsmiddelen.

Wat de ondersteuning van kandidaat-lidstaten van de EU betreft, vond in 2006 een zgn. MATRA samenwerkingsproject met de Turkse arbeidsinspectie plaats, dat in 2007 wordt afgerond.

De Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa stuurde een 'fact finding mission' over de bestrijding van illegale tewerkstelling in het Westland, een regio in Zuid Spanje en een regio in Franstalig Zwitserland. De voor de Nederlandse Arbeidsinspectie belangrijke uitkomsten waren dat de benadering van werkgevers en vreemdelingen tijdens inspecties correct was, dat de samenwerking hieromtrent tussen diensten goed was en dat het Nederlandse juridische instrumentarium een afschrikkende werking uitstraalt.

7.2 Monitoronderzoek

In 2006 heeft de Arbeidsinspectie - naast inspectieprojecten waarin onder andere informatie werd verkregen over de arbeidsomstandigheden in de diverse branches - de volgende monitoronderzoeken afgerond:

- een nalevingsonderzoek betreffende de Wet Minimumloon en minimumvakantiebijslag;
- een onderzoek naar verschillen in beloning en mobiliteit tussen groepen werknemers in 2004. Hierbij is specifiek gekeken naar beloningsverschillen tussen bepaalde categorieën werknemers (bijvoorbeeld mannen en vrouwen, allochtonen en autochtonen);
- een pilot-onderzoek ten behoeve van het vaststellen van de bruikbaarheid van het toepassen van de 'quickscan gelijke beloning' door de Arbeidsinspectie.

Beide onderzoeken zijn in 2006 door de minister aan het parlement aangeboden (in september en oktober 2006). Tevens is de Kamer geïnformeerd over het pilot-onderzoek (oktober 2006).

8

Interne ontwikkelingen

Voor zover deze duidelijk en direct bijdragen aan de externe doelen, geeft deze paragraaf een indruk van de activiteiten en ontwikkelingen ten aanzien van de interne organisatie van de Arbeidsinspectie.

8.1 Organisatieontwikkelingen

De in dit jaarverslag beschreven maatschappelijke en politieke ontwikkelingen, gekoppeld aan de interne ambities om de organisatie op een steeds hoger plan te brengen, was begin 2006 aanleiding om met het traject 'Al op Koers' te starten.

Belangrijke onderdelen van dit traject waren (en zijn):

- het formuleren van een nieuw inspectie- en handhavingsbeleid, mede in het kader van de herziening van de per 1 januari 2007 herziene Arbowet, onder de noemer 'het Nieuwe inspecteren';
- het formuleren van nieuw beleid ten aanzien van de aanpak van illegale tewerkstelling;
- de implementatie van de thema's uit de Kabinetsnota: *Kaderstellende Visie op Toezicht 2005*;
- het realiseren van nieuw beleid ten aanzien van personeelsontwikkeling en ICT;
- het realiseren van de nodige aanpassingen van de organisatie, zoals het fuseren van de inspectiedirecties *Commerciële en Publieke dienstverlening* tot één directie *Dienstverlening*;

Aan het eind van 2006 waren alle hiervoor noodzakelijke activiteiten uitgevoerd. Het traject wordt voor een deel in 2007 voortgezet.

8.2 Personeelsontwikkeling en professionalisering

Het werk van de inspecteurs van de Arbeidsinspectie vraagt om op de taken toegesneden actuele en professionele kennis en vaardigheden. Na de reorganisatie in 2003 (de AI ging van regionale sturing naar landelijke bedrijfstaksturing) is verdere differentiatie ingevoerd ten aanzien van de primaire opleidingstrajecten voor de verschillende directies en enkele, specifieke functiegroepen. In 2006 is dit traject vrijwel afgerond. Hierdoor worden de inspecteurs van de AI-directies Arbo, Arbeidsmarktfraude en Major Hazard Control in staat gesteld om een herkenbaar en op hun eigen functie toegesneden basis-opleidingstraject te doorlopen.

De kabinetsnota 'Kaderstellende Visie op het Toezicht' (KVoT) onderstreept de noodzaak van het investeren in professionele medewerkers. Onder de noemer 'het Nieuwe inspecteren' wordt aandacht besteed aan 'houdingsaspecten' en het kunnen leveren van 'maatwerk' door inspecteurs tijdens hun inspecties. Ook facetten als: een zekere 'politiek-bestuurlijke gevoeligheid' en 'het over de grenzen van de eigen taak en organisatie heen kunnen samenwerken' horen daar bij.

8.3 Integriteit

Integer handelen is een belangrijke voorwaarde voor het functioneren van een inspectiedienst. De geloofwaardigheid van de organisatie staat of valt met een integere wijze van handelen en optreden. Dit geldt voor iedereen in de organisatie, van hoog tot laag.

De Arbeidsinspectie besteedt daarom veel aandacht aan het op de juiste wijze omgaan met de bevoegdheden die haar werknemers hebben en die soms ver kunnen strekken. Integriteit is vanaf de eerste selectie een issue. Dit geldt ook voor de introductie, de beëdiging en de opleiding van inspecteurs en is tevens een aandachtspunt tijdens periodieke beoordelingsgesprekken.

Een in 2005 gehouden interne audit had als uitkomst dat bij de AI sprake is van een hoog normbesef. Desondanks hebben zich in 2006 een viertal gevallen voorgedaan die als schending van de integriteit zijn aangemerkt en waar- tegen disciplinaire maatregelen zijn genomen.

9

Financieel

Uitgaven

In onderstaande tabel zijn de uitgaven over het verslagjaar en die over 2005 op hoofdlijnen weergegeven.

Uitgaven x 1000 Euro aan respectievelijk:	Realisatie in 2005 (uitgaven)	Werkelijk beschikbaar 2006	Realisatie in 2006 (uitgaven)
Ambtelijk personeel	51.773	51.970	51.349
Overige personeelsuitgaven	175	985	765
Materieel	8.034	10.745	10.376
Huisvesting in de regio's	1.314	1.263	1.378
Materieel uitgaven buitendienst	1.235	947	847
Ondersteuning primair proces	46	47	33
Medezeggenschap	49	41	39
Totaal	62.626	65.998	64.787

De tabel laat zien dat de uitgaven in 2006, nagenoeg overeenkwamen met de in 2006 beschikbaar gestelde budgetten.

Ontvangsten x € 1000,-	Realisatie 2006	Begroting 2006	Realisatie 2005
Bestuurlijke boetes i.k.v. de Arbeidsomstandighedenwet	4.370	5.084	7.280
Bestuurlijke boetes i.k.v. de Wet Arbeid Vreemdelingen	17.381	14.600	4.642
Bestuurlijke boetes i.k.v. Arbeidstijdenwet	706	300	31
Overige ontvangsten	100	-	135
Totaal	22.557	19.984	12.156

De boetebedragen betreffen ontvangsten in het kasjaar 2007 van alle vorderingen, ook ingesteld in eerdere kasjaren.

De taakstelling bestuurlijke boete op arbeidsomstandigheden (begroting 2006) is niet gehaald, vanwege het gewijzigde beleid dat bij het ontbreken van een Risico inventarisatie en –evaluatie, geen boete meer wordt opgelegd zonder dat van aanvullend geconstateerde overtredingen sprake is. Ook is er enige vertraging in de oplegging van arboboetes opgetreden. Dit wordt gecompenseerd door hogere ontvangsten van boetes in

het kader van de Wet arbeid vreemdelingen (Wav) en de Arbeidstijdenwet.

Het bedrag aan ontvangsten van boetes ten aanzien van de Wet arbeid vreemdelingen (Wav), was zonder achterstanden in de oplegging en inning nog hoger geweest. Voor 2007 worden de inkomsten ten aanzien van de Wav, na het inlopen van deze achterstanden, geraamd op circa € 21 miljoen.

Totaal opgelegd bedrag bestuurlijke boetes 2006

Arbowet	4.378.160
Arbeidstijdenwet	997.753
Wet Arbeid Vreemdelingen	43.709.250
Totaal	49.085.163

Een bijzonder issue is de inning van de boetes. Er is voor gekozen om per 1 januari 2007 de inning van de boetes aan het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) over te dragen. Het CJIB heeft ruime ervaring met de inning van boetes en heeft een dwingend imago. De verwachting is dat de inning van de AI-boetes hierdoor sneller zal verlopen en dat dit de betalingsdiscipline van werkgevers zal bevorderen. Er wordt uitgegaan van een verhoging van de incassoratio met tenminste 5%

Bijlagen I t/m 5

- Bijlage 1** Context, taken, werkterrein, visie en missie
- Bijlage 2** Organisatie en positionering
- Bijlage 3** Overzicht management Arbeidsinspectie
- Bijlage 4** Overzicht relevante wet- en regelgeving
- Bijlage 5** Overzicht van gebruikte afkortingen

Via het Internet te raadplegen bijlagen:

(Annexes are available on the internet)

Onderstaande bijlagen kunnen via de internetsite van de Arbeidsinspectie worden ingezien:
www.arbeidsinspectie.nl <> Jaarplan/jaarverslag.

(The annexes below are available on the internet site of the Dutch Labour Inspectorate:
www.arbeidsinspectie.nl <> Jaarplan/jaarverslag).

- Bijlage 6** Cijfermatige overzichten arbeidsomstandigheden
- Bijlage 7** Projectresultaten arbeidsomstandigheden
 - Sector Industrie
 - Sector Bouw
 - Sector Dienstverlening
- Bijlage 8** Resultaten bestrijding arbeidsmarktfraude
- Bijlage 9** Bestuurlijke boetes, bezwaar en beroep
- Bijlage 10** Interne ontwikkelingen
- Bijlage 11** Overall picture and key figures 2006 (Engelstalige samenvatting van het jaarverslag)

Arbozoekmachine

Mogelijkheden in de Arbo-infrastructuur

TNO Arbo

Wetenschappelijke organisatie

Bijlage I

Context, taken, werkterrein, visie en missie

Wettelijke context

Het wettelijk kader waarbinnen de Arbeidsinspectie opereert wordt in grote mate bepaald door de Arbeidsomstandighedenwet, de Arbeidstijdenwet, de Wet arbeid vreemdelingen, het Besluit Risico's Zware Ongevallen, de Kernenergiewet, de Bestrijdingsmiddelenwet en de Warenwet. Voor een volledige opsomming van de wetten die de AI handhaaft en uitvoert zie bijlage no. 4.

Beleidssterreinen en taken

De Arbeidsinspectie opereert op de volgende beleidssterreinen:

- arbeidsomstandigheden;
- arbeidsvoorwaarden;
- arbeidsmarkt;
- major hazard control.

De belangrijkste activiteiten van de Arbeidsinspectie i.k.v. van voornoemde beleidssterreinen en taken in 2006 waren:

- het houden van toezicht, de handhaving en monitoring via inspecties (van o.a. de Arbeidsomstandigheden- en Arbeidstijdenwet);
- het houden van toezicht, de opsporing en handhaving via inspecties (Wet arbeid vreemdelingen);
- het onderzoeken van meldingen van klachten van werknemers m.b.t. hun arbeidsomstandigheden en werk- en rusttijden;
- het onderzoeken van meldingen van ernstige arbeidsongevallen;
- de beoordelingen van veiligheidsrapporten en het houden van inspecties in bovengemiddeld risicovolle bedrijfsinstallaties en -processen (Major Hazard Control);
- de behandeling van vergunningaanvragen, ontheffingen en vrijstellingen i.k.v. de Arbeidstijdenwet;
- het houden van toezicht, vergunningverlening en vergunningintrekking (Kernenergiewet);
- het uitvoeren van risicoanalyses;

- monitoring en het genereren van beleidsrelevante informatie (in beeld brengen van in de praktijk aangetroffen situaties, tendensen, uitwerking van wet- en regelgeving en ontwikkelingen) ten behoeve van beleidsmakers en de strategie;
- de advisering van het Agentschap-SZW betreffende subsidieverlening (SPA- en Farboregeling);

Handhaving

Conform haar missie, richtte de Arbeidsinspectie zich in 2006 met name op misstanden en ernstige risico's voor de veiligheid en gezondheid van werknemers en op arbeidsmarktfraude.

De AI hanteerde in 2006 de volgende bestuurlijke en strafrechtelijke handhavinginstrumenten:

- (het geven van) de 'officiële waarschuwing';
- het bevel tot onmiddellijke stillegging van het werk/de werkzaamheden;
- de eis tot naleving van de wet;
- de bestuurlijke boete;
- het proces-verbaal (in strafrechtelijke zin).

Bevoegdheden

Bij de uitvoerende activiteiten heeft de AI begrensde beleids- en bewegingsvrijheid. De criteria hiervoor zijn in regelgeving en instructies vastgelegd. Hieronder het overzicht van documenten waarin de bevoegdheden en gedragsregels van de (medewerkers van de) AI zijn vastgelegd:

- Besluit- en Wijziging Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar Arbeidsinspectie 2004;
- Aanwijzingsregeling en Wijziging Aanwijzingsregeling toezichthoudende ambtenaren en ambtenaren met specifieke uitvoeringstaken op grond van SZW-wetgeving
- Bevoegdheden van inspecteurs bij het binnentreden van woningen;
- Gedragscode Arbeidsinspectie;
- Organisatie-, mandaat- en volmachtbesluit Arbeidsinspectie 2005.

Voor de volledige tekst van deze documenten wordt verwezen naar: www.arbeidsinspectie.nl (rubriek: 'Wetgeving & handhaving', respectievelijk: 'Bevoegdheden AI').

Omvangrijk en complex werkterrein, begrensde capaciteit

De Arbeidsinspectie opereert in een complex en omvangrijk veld, waar ze te maken heeft met een groot aantal wettelijke bepalingen. Het merendeel van die bepalingen is een rechtstreekse vertaling van de Europese richtlijnen voor veiligheid en gezondheid op het werk, of is uitvloeisel van Europese marktordening-principes (onder andere: vrij verkeer van mensen en goederen).

Vrijwel alle bedrijven en instanties waar arbeid wordt verricht behoren tot het (toezichts)domein van de AI. Dit betekent dat de AI - afgezet tegen begrensde (inspectie)capaciteit - een relatief lage inspectiefrequentie realiseert. Door scherpe risicoanalyse wordt de inspectiecapaciteit zoveel mogelijk ingezet waar de grootste risico's en misstanden worden verwacht ('visen waar vis zit').

Daarnaast worden door gebruikmaking van de 'uitstralende effecten' van de inspectieprojecten (o.a. via de aandacht die de media hieraan besteden en het voor- en naoverleg met de geïnspecteerde branches) ook de niet-geïnspecteerde bedrijven binnen een branche gestimuleerd om maatregelen te nemen die de arbeidsomstandigheden en het normbesef op een hoger plan brengen. Ook het onderzoeken van klachten, tips en ongevalsmeldingen levert hier nog een (zij het beperkte) bijdrage aan.

Visie en missie

De visie en missie van de Arbeidsinspectie zijn ondermeer gebaseerd op de impact van maatschappelijke en politieke ontwikkelingen op de uitvoering van de taken van de Arbeidsinspectie.

De missie van de AI luidt als volgt:

'De Arbeidsinspectie bevordert door middel van handhaving de naleving van de wetgeving op het terrein van de veiligheid en gezondheid op het werk en bestrijdt illegale tewerkstelling. Daarbij wordt prioriteit gegeven aan de aanpak van misstanden.

De AI levert relevante informatie over de naleving op deze terreinen en draagt daarmee bij aan het inzicht in de werking en vergroting van de effectiviteit van het overheidsbeleid'.

Deze missie, die in 2005 is geformuleerd, is een aangescherpte voortzetting van de koers die de AI al enige jaren op hoofdlijnen volgt. De missie geeft zo richting aan de handhavingsactiviteiten van de AI. De preventieve en repressieve aandacht worden zo op het ontstaan, bestaan of voortduren van misstanden/ernstige risico's geconcentreerd. De AI wil daarmee een organisatie zijn die zich voornamelijk op dié thema's richt, die als een maatschappelijk en politiek probleem worden gezien. Naast bestrijding van misstanden en ernstige risico's, wil de AI ook een bijdrage leveren aan de maatschappelijke doelstellingen die het ministerie van SZW nastreeft: het stimuleren van werkgelegenheid, moderne arbeidsrelaties en een activerende sociale zekerheid.

Bijlage 2

Organisatie en positionering

Positie Arbeidsinspectie binnen het ministerie van SZW

De Arbeidsinspectie is onderdeel van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en opereert onder ministeriele verantwoordelijkheid. De algemeen directeur van de AI rapporteert aan de Secretaris-generaal.

Relatie met beleid

Er wordt intensief met de z.g. 'beleidskolom' van het departement overlegd en samengewerkt.

Het toezicht op de naleving van wetten en de handhaving daarvan, is immers een van de instrumenten van de beleidsaanpak. Niettemin heeft de AI een eigen verantwoordelijkheid bij het toezicht, welke vooral tot uitdrukking komt in de selectie van te inspecteren sectoren en bedrijven; bij de inzet van de handhavingsinstrumenten (het maken van eigen afwegingen/keuzes); en bij de rapportages naar aanleiding van toezicht- en opsporingsactiviteiten in bedrijven en sectoren.

Ook wordt via signalering uit de uitvoeringspraktijk bijgedragen aan de evaluatie van de werking van de wetgeving en het beleid. Het gaat hierbij met name om de acceptatie en de effectiviteit van dit beleid. Bij de ontwikkeling van nieuwe wetgeving adviseert de AI over de praktische handhaafbaarheid daarvan.

In 2006 is veel capaciteit besteed aan de voorbereidingen op de herziene Arbwet.

Organisatie van de Arbeidsinspectie

De Arbeidsinspectie omvatte in 2006 zeven directies en twee stafafdelingen:

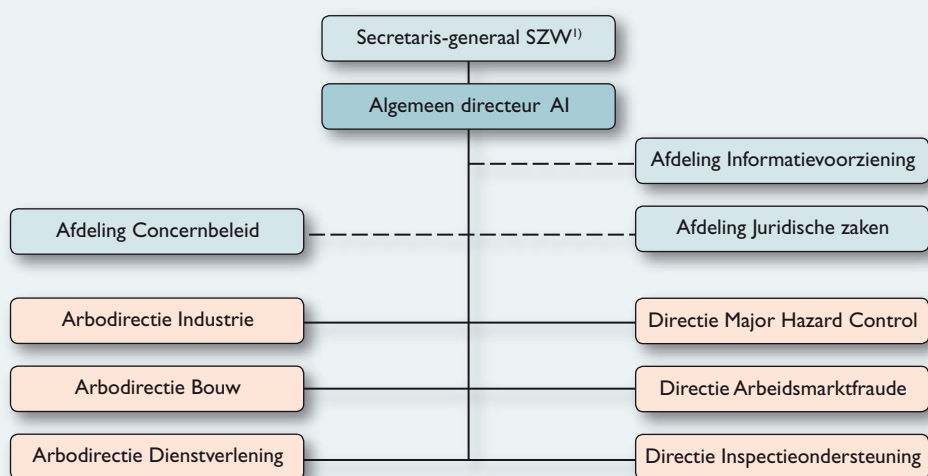
- Vier arbo-directies (Bouw, Industrie, Commerciële Dienstverlening en Publieke Dienstverlening, inclusief de landbouwsector) die toezicht houden op naleving van onder andere de Arbeidsomstandighedenwet en

de Arbeidstijdenwet. Per 1-1-2007 zijn de directies Commerciële- en Publieke Dienstverlening tot één directie Dienstverlening samengevoegd.

- Een directie Arbeidsmarktfraude. Deze houdt toezicht op de naleving van de Wet arbeid vreemdelingen (de opsporing en bestrijding van illegale tewerkstelling en identiteitsfraude bij werkgevers).
- Een directie Major Hazard Control. Op grond van het Besluit Risico's Zware Ongevallen en het Besluit Aanvullende Risico-Inventarisatie en -Evaluatie, houdt deze directie toezicht op bedrijven met bovengemiddelde veiligheids- en gezondheidsrisico's voor werknemers, die ook een gevaar voor de omgeving kunnen vormen.
- Een directie Inspectieondersteuning. Deze ondersteunt en faciliteert de AI-organisatie op een uiteenlopend aantal terreinen, zoals: het aandragen, beheren en leveren van specialistische kennis (Expertisecentrum); beheer en ontwikkeling van digitale bedrijfsvoeringsystemen en websites; afwikkeling van de door de AI aangezegde bestuurlijke boetes (boeteoplegging); personeelsontwikkeling, en administratie en bedrijfsvoering.
- Een stafafdeling Concernbeleid. Deze heeft als belangrijkste taken: strategie- en beleidsontwikkeling en concernbrede coördinatie, concernplanning en control, begeleiding en analyse van monitoronderzoeken, communicatie, personeelsbeleid, internationale aangelegenheden en ondersteuning van de algemeen directeur van de AI.
- Een afdeling Juridische Zaken. Deze geeft juridische adviezen en behandelt bezwaar- en beroepszaken naar aanleiding van door de AI opgelegde bestuurlijke boetes en andere afgegeven beschikkingen.

Voor het organigram zie pagina 50.

Organigram Arbeidsinspectie

¹⁾ Met ingang van 1 oktober 2006. Tot 1 oktober 2006 was dit een Inspecteur-generaal

Bijlage 3

Management Arbeidsinspectie

(Organisatie)overzicht van managers bij de Arbeidsinspectie per 31 december 2006

Inspecteur- generaal SZW-inspecties (tot 1 oktober 2006)

Mr. L.H.J. Kokhuis

Secretaris- Generaal (vanaf 1 oktober 2006)

Drs. M.A. Ruys

Algemeen directeur Arbeidsinspectie

Dr. J.J.M. Uijlenbroek

- *Stafafdeling Concernbeleid*
Hoofd: ir. P.M. Weeda
- *Stafafdeling Juridische Zaken*
Hoofd: mevr. drs. A.E. van Kampen
- *Afdeling Informatievoorziening*
Hoofd: drs. A.D. J. Walschots (tot 1 juli 2006)
J. Ruijter (vanaf 1 juli 2006)

Directie Arbeidsmarktfraude

Directeur: drs. A. van Dijk

Managers Inspecties: drs. R. Bakels, Mr. H. Koenders

Manager Strategie: H.A. Wessels

Directie Bouw

Directeur: mr. J.P. Laemers

Manager Inspecties: mevr. ir. M.B. Berndsen

Manager Strategie: ir. J.A.M. Blok

Directie Commerciële Dienstverlening

Directeur: drs. H.T. Bor

Manager Inspecties: drs. J.A. Jol

Manager Strategie: mevr. drs. S.C.M. Dröge

Directie Industrie

Directeur: ir. F.G. Janssen

Manager Inspecties: drs. J.A.G.M. Dirks

Manager Strategie: B.G.M. van Welie

Directie Major Hazard Control

Directeur: ir. R. in 't Veld

Manager MHC: ing. G. Oostveen, ing. P.L. van Lieshout

Directie Publieke Dienstverlening

Directeur: drs. H.T. Bor

Manager Inspecties: K.H. van Dijk

Manager Strategie: T.J.B. van der Hoeven

Directie Inspectieondersteuning

Directeur: drs. D. Wallenburg

- *Expertisecentrum*
Hoofd: Dr. P.C. Noordam
- *Afdeling Bestuurlijke Boetes*
Hoofd: mevr. I. Mantjes-Schubarth
- *Afdeling Personeelsontwikkeling*
Hoofd: mevr. ir. W. Alberts
- *Binnendienst (centrale afdeling administratie en bedrijfsvoering)*
Hoofd: T. Westerhof

Bijlage 4

Overzicht relevante wet- en regelgeving

De Arbeidsinspectie heeft toezichhoudende en/of uitvoerende taken ten aanzien van de volgende wet- en regelgeving:

- de Algemene wet gelijke behandeling
- de Arbeidsomstandighedenwet 1998¹⁾
- de Arbeidstijdenwet
- het Besluit gegevensverstrekking sociale verzekering
- het Besluit opslaan in ondergrondse tanks 1998
- het Besluit Risico's Zware ongevallen
- de Bestrijdingsmiddelenwet 1962
- het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer
- de Kernenergiewet
- de Leerplichtwet 1969
- de Stoomwet
- de Warenwet (Besluit machines en Besluit persoonlijke beschermingsmiddelen)
- de Wet geluidhinder
- de Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten.
- de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs
- de Wet arbeid vreemdelingen
- de Wet gelijke behandeling mannen en vrouwen
- de Wet melding collectief ontslag
- de Wet milieugevaarlijke stoffen
- de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag
- de Wet op de loonvorming
- de Wet op de Ondernemingsraden
- de Wet op de (re)integratie arbeidsgehandicapten
- de Wet personenvervoer 2000
- de Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden
- de Ziektewet

¹⁾ Per 1 - 1 - 2007 is de gewijzigde Arbeidsomstandighedenwet van kracht geworden

Bijlage 5

Overzicht van gebruikte afkortingen

AI	Arbeidsinspectie	OM	Openbaar Ministerie
AIRA	Arbeidsinspectie Risicoanalysemodel	OPS	Organisch Psycho Syndroom
Arbo	Arbeidsomstandigheden	OR	Ondernemingsraad
ARK	Algemene Rekenkamer	PI	Prestatie Indicator
ARIE	Aanvullende Risico Inventarisatie en -Evaluatie	PAO	Programma Andere Overheid
ATW	Arbeidstijdenwet	PBZO	Preventie Beleid Zware Ongevallen
AVO	Arbeidsvoorwaardenonderzoek	PV	Proces-verbaal
AVR	Arbeidsveiligheidsrapport	PvA	Plan van Aanpak
BIK	Bedrijfscode-Indeling Kamers van Koophandel	RI&E	Risico Inventarisatie en Evaluatie
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen	RIF	Regionaal interdisciplinair fraudeteam.
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksaan- gelegenheden	RSI	Repetitive Strain Injuries
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst	RVI	Rijksverkeersinspectie
CE	Communauté Européenne	SIOD	Sociale Inlichtingen- en Opsporings Dienst
EC	Expertise Centrum Arbeidsinspectie	SLIC	Senior Labour Inspectors Committee
EZ	Ministerie van Economische Zaken	SodM	Staatstoezicht op de Mijnen
Farbo	Subsidieregeling t.b.v. de stimulering van het toepas- sen van arbovriendelijke arbeidsmiddelen	SVB	Sociale Verzekeringsbank
FPU	Flexibele Pensionering en Uittreding	SPA	Subsidieregeling Preventie van Arbeidsuitval
GISAI	Geïntegreerd informatiesysteem Arbeidsinspectie	SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
IALI	International Association of Labour Inspections	UWV	Uitvoeringsinstelling Werknemersverzekeringen
IG	Inspecteur-generaal	V&G	Veiligheid en Gezondheid
ILO	International Labour Organisation	VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
i-Net	InspectieNet (geïntegreerd digitaal bedrijfsvoerings- systeem Arbeidsinspectie)	V&W	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
INK	Instituut Nederlandse Kwaliteit	VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
IVW	Inspectie Verkeer en Waterstaat	Waadi	Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs
KEW	Kernenergiewet	WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
MHC	Major Hazard Control	Wav	Wet arbeid vreemdelingen
		WIT	Westland Interventie Team

